BONDIA® ARUBA

E

Pago di interes por...
Yega na 300 miyon...

Diasabra 16 di September 2023 www.bondia.com Email: noticia@bondia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044 1,75 Florin

Caso pap test na Hospital:

A disolve contrato di esnan envolvi

Pagina 2

- **Baki den Bario t'ey back awe den Santa Cruz** Pagina 20
- **A asesina un politico miembro di partido di presidente eligi di Guatemala** Pagina 10
- **Corsou lo bin cu aduana nobo** Pagina 8

27 encuestado ta bay ta bishita 4.050 adres pa haci encuesta Forsa Laboral 2023

Pagina 3

UN ta haci yamado pa mas igualdad na nacionnan den desaroyo durante conferencia cu G77 na Cuba

Pagina 24

Hulanda: Prueba di cultivacion di cannabis ta cuminsa dia 15 di december na Tilburg y

Pagina 9

Actualisacion caso pap test na Hospital

A disolve contrato di esnan envolvi

Reportero di Bon Dia Aruba a cerca representante di Hospital pa asina puntra ariba un actualisacion di e caso di pap test cu a sucede algun tempo atras.

A puntra vocero di Hopsital, Charlaine Huntington kico a pasa cu e personanan cu a comete fraude y si e personanan aki a enfrenta algun tipo di consecuencia. Tambe a puntra si e hendenan cu mester a haci pap test cu no a haya resultado a wordo yama back pa haci pap test di nobo pa haya nan resultado.

Huntington a splica cu a disolve e contratonan laboral cu e personanan envolvi. Cu decision di corte dia 16 juli 2020 y respectivamente decision di corte di 28 mei 2020, e contratonan laboral cu e dos funcionarionan di laboratorio a wordo disolvi.

El a sigui splica cu den e caso civil cu laboratorio a cuminsa contra e dos funcionarionan, corte a sentencia un di e funcionarionan pa paga laboratorio un suma, mas interes legal. E suma aki ta consisti di e gastonan pa reevalua e testnan, uso di personal di laboratorio pa reevaluacion di e testnan, gastonan di personal pa e investigacion interno y otro gastonan relaciona cu e investigacion.

E demanda contra e otro funcionario a wordo rechasa door di corte. Laboratorio a apela den e caso aki y ainda e caso mester wordo trata door di corte di apelacion.

Pa loke ta e personanan cu mester a haci a pap test, el a indica cu pa mitiga cualkier duda encuanto e resultadonan di e paptestnan, e Hunta di Directiva di Hospital a duna instruccion na e departamento pa revisa tur resultado di paptest den e caso aki. A haci un comparacion cu e testnan revisa y e testnan original. Durante esaki a constata cu mayoria di e resultado tabata completamente igual.
"Hospital ta para semper pa un diagnosis sigur y completo pe pashent," Huntington a enfatisa.

Cuerpo di Aduana wardando e solucion pa haya un edificio nobo

Tabata april di aña 2021 ora Gobierno di Aruba a informa tocante e solucion cu a bin dilanti pa e construccion di un edificio nobo pa Aduana, cu despues a ser traspasa pa Bohama Aruba N.V pero te ainda, dos aña despues esey no a tuma luga.

Mediante un acuerdo di "swap" a keda dicidi cu lo pasa e edificio bieu di Aduana dilanti Waf na Playa pa Bohama Aruba NV, cu lo construi un compleho di vivienda y na su turno Bohama lo construi e edificio nobo pa Aduana na balor di e edificio bieu. Un edificio cu ya pa hopi aña ta cera y ta sigui bay atras.

E construccion di edificio di Aduana na e tempo ey supuestamente, tabata costa 9,5 miyon florin, unda mester a pone prome piedra na comienso di juni di 2021 pero esey tampoco a tuma luga y tabata pa crea 80 cupo di trabou cu un duracion di 1 aña y mey. Pa realisa e compleho di vivienda a informa cu mester a inverti 45 miyon florin y lo a inicia cu trabounan di sloop na inicio di juni 2021, cu 150 cupo di trabou y tabatin un duracion di 2 aña y mei, segun tabata sigura un comunicado di e parlamentario di partido MEP Shailiny Tromp-Lee.
Na juli di 2022 gobierno tambe a informa cu esaki ta un proyecto cu ta trahando riba dje ya pa un tempo caba y cu den prome siman di juli aki a firma un 'addendum' na e declaracion di intencion cu tabatin, pa duna Bohama y pais Aruba 6 luna mas di tempo pa finalisa e detayenan.
Na e tempo ey, mester a haci un valorisacion nobo pa e edificio cu ta bay traha pa Aduana na Barcadera y pa esun cu ta centro di ciudad, pa asina por compara e dos nan hunto y mira si no tin uno cu un balor di mas of di menos.

Si e balor di ambos edificio no ta igual y por ehempel Gobierno duna Bohama un edificio cu tin mas balor compara cu locual cu nan ta traha pa Pais Aruba, e or'ey tin locual cu ta yama 'schenking', pa cual lo mester bay Parlamento. Pero si ta dunando Bohama un edificio cu ta di igual balor cu locual cu nan ta bay traha pa pais Aruba, ta un otro situacion, manera prome minister a splica.
Esaki tabata e situacion cu tabata tumando luga na juli aña pasa, unda cu a firma pa continua cu e negociacionnan aki pa e siguiente 6 lunanan, pa por tin un miho bista di e proceso di balor di e edificionan. Consecuentemente lo por informa parlamento di e situacion (parlamento a pidi e informacion aki) y pa despues finalisa e acuerdo cu ta bay tin entre Bohama y pais Aruba.
E situacion aki ta causando na trahadonan cu nan ta sinti nan mes discrimina debi na diferente problemanan cu nan tin caba y cu nan ta bin vociferando cu no ta haya solucion ademas e edificio mester di un inversion grandi ya cu for di basta tempo pasa el a keda bashi bayendo atras den infrastructura y cu awor a ser traspasa na Bohama Aruba N.V pa asina construi un edificio nobo na Barcadera, pero e pregunta ta keda, cuanto mas e trahadonan di Cuerpo di Aduana ta bay keda neglisha?

27 encuestado ta bay ta bishita 4.050 adres pa haci encuesta Forsa Laboral 2023

Oficina Central di Estadistica di Aruba (CBS) conhuntamente cu Directie Arbeid & Onderzoek (DAO) y Banco Central di Aruba (BCA) a informa tocante e comienso di Encuesta di Forsa Laboral 2023 e cual a inicia ayera y ta bay tin un duracion di seis siman.

Pa esaki, Desiree Helder ken ta fungi como director suplente di CBS a señala cu hasta fin di october 4.050 adres selecciona rond di Aruba ta bay haya e bishita di algun di e 27 encuestado cu ta bay ta flexibel pa por realisa e encuesta den caso cu algun persona no lo ta disponibel pa haci encuesta na e momento ey.

"Esaki ta asina importante pasobra e encuesta ta bay duna informacion actual riba e desaroyo cu ta tumando luga riba e mercado laboral di Aruba y esey ta hopi importante pa nos tin, no solamente pa CBS saca e informacion cu tin cu saca pero tambe na diferente instancia como Departamento di Labor y Banco Central pa nan tin un bista riba nos mercado laboral," el a bisa.

Den transcurso di luna di september y te final di october encuestadonan ta bay ta riba caya cu uniforme bisti y un badge na unda nan ta bay acercando diferente adres pa haci preguntanan tocante e area laboral, na banda di esey, tambe nan ta puntra tocante educacion, ademas e aña aki nan kier haya sa tocante e orarionan di trabou.

"Vooral ora e percepcion ta riba e balans entre e trabou, e oranan cu ta pasa na trabou y e bida personal y famia, tin ora esey no ta full bon," Helder a sigura.

Pa e motibo aki, nan ta haci un yamada na comunidad pa ora ta mira cu un encuestado di CBS ta yega na boso cas pa coopera cune y participa den encuesta aki, ademas segun informacion cu nan mes a duna, tur miembro di famia di 15 aña of mas por participa y ta forma parti di e forsa laboral di un pais.

Aunke na Aruba hobennan entre 15 y 18 aña no mag di traha, esey si ta tuma luga na algun supermercado ora nan yena saco, por ehemplo, cu nan no ta haya un salario sino tips y nan ta forma parti di e forsa laboral.

"Loke nos kier sa si den e siman prome cu e encuesta si e persona ta traha pa cuatro ora of mas y esey ta recomendacionnan internacional, unda ta haci calculacionnan a base di edad cu ta colecta." Helder a afirma.

E encuesta aki ta tuma luga for di aña 2011 y na aña 2022 nan a haciel'e dos biaha via telefon, na november di aña pasa e tasa di desempleo tabata na 4.3% lo cual segun Helder a sigura, tabata un bahada basta importante compara cu resultadonan di Censo 2020 unda tabata di 8.8%, "cada biaha nos ta monitoria e desaroyo di por ehemplo, e tasa di desempleo of di participacion den mercado laboral."

Pa escogencia di e 4.050 adres cu encuestadonan ta bay bishita, Herlder a expresa cu esey a ser selecciona via un programa di computer unda nan tin tur e adresnan di Aruba cu ta conoci y mediante e programa aki esey a keda selecciona.

"Nos mes no tin participacion den esaki, solamente nos ta zorg pa e ta full bon parti rond di Aruba y despues nos ta partinan na encuestado," el a finalisa.

Di su parti, Ivonne Lee-Perez hoofd burea Arbeidsmarktonderzoek di DAO a informa cu e coleccion di datonan cu nan lo haya ta un fuente importante pa nan tin un bista cla di e mercado laboral, vooral despues di pandemia di Covid-19 unda nan a mira cu hopi di e datosnan cu nan ta publica nan ta compara cu aña 2019 -cu tabata e aña prome cu pandemia- y nan ta ripara cu den ultimo tres aña aki con e desaroyo a sigui despues di pandemia. Nan tambe ta wak e trend di full añanan prome manera nan a señala cu esaki a cuminsa for di 2011 y esey ta duna nan un bon bista con e mercado laboral ta desaroya.

"E prome bista semper ta ser pidi hopi mas e cual ta e tasa di desempleo, pa instancianan internacional hopi biaha esey ta e prome indicador cu nan ta puntra, participacion tambe pero fuera di esey tin mas detaya cu nos ta saca afo di e datosnan cu ta colecta door di e encuesta di Forsa laboral y tur aña nos ta purba di añadi den e encuesta preguntanan cu ta duna bo un tiki mas di detaye, e aña aki por ehemplo, nos tin pregunta cu ta purba saca afo e balans entre bida y trabou, e cantidad di oranan cu hendenan ta traha extra of con nan ta balans'e cu nan bida personal." Lee-Perez a bisa.

Pa loke ta trata e sector di personanan di 15 pa 24 aña e encuesta ta duna un bista con esaki ta desaroya.

Pero un di e retonan cu nan ta haya na ora di realisa e encuesta aki ta cu algun hende ta bisa cu nan no tin tempo pa haci e encuesta pero ta importante pa coopera y duna e datosnan cu pa hopi biaha e hendenan no ta mira e meta su tras.

Giancarlo Croes manager di departamento di research di BCA a bisa cu pa nan e informacion di esaki tambe ta importante debi cu un di nan tarea ta pa haci analisis di economia di Aruba y mercado laboral ta forma parti di esey, "esaki lo yuda nos den nos analisis cu proyeccion macroeconomico y si nos tin informacion di e mercado laboral esaki lo hisa e calidad di nos proyeccionnan y di nos analisis, lo yuda nos pa duna miho conseho y tuma miho decision riba maneho monetario no solamente Banco Central sino otro instancianan cu ta traha cu maneho pa nan ta miho informa di un parti importante di nos economia." El a bisa.

Igualmente, Croes a expresa cu esaki tambe lo yuda pa haya sa con ta e poder di compra di e hendenan y kico por consumi "p'esey nos ta haci esaki tur aña pa por wak con e desaroyo ta, si nos ta wak cada aña tin mas hende trahando, esey ta nifica cu nan ta consumi mas y cu economia y GDP lo por mustra un crecemento."

BONDIA ARUBA

Minister Arends ta clarifica:

Director di Fundacion Club Kibrahacha ta asisiti temporalmente Ministerio pa Adulto Mayor como 'project leader'

"Na ningun momento e fundacion ta ricibi subsidio pa salario"

Recientemente na nos mesa di redaccion a drenta informacion di forma anonimo cu tabata señala un conflicto di interes cu tin di haber cu un trahado di e Ministerio di Asuntonan pa Adulto Mayor.

Segun e informacion cu Bon Dia Aruba a ricibi, e conflicto di interes ta cu e trahado en cuestion lo ta eherciendo dos funcion publico. Esaki a trece cune e pregunta si e persona aki ta cobrando dos salario for di gobierno. Bon Dia Aruba a acerca Minister Arends pa asina duna un aclaracion amplio ariba e caso aki.

Den e documento anonimo cu a yega nos mesa di redaccion ta cuestiona con ta psoible cu e trahado en cuestion, sr. Jeffrey I. Matos, ta ricibi pago di salario pa su funcion como 'project leader' di un proyecto cu ta cay bao di Ministerio pa Adulto Mayor, mientras cu ainda e ta ehercíendo su funcion como director di Fundacion Club Kibrahacha y ta ricibi subsidio pa e fundacion aki.

Reportero di Bon Dia Aruba a acerca Minister Arends pa asina por trece claridad kico ta e situacion den e caso aki. Den su contesta Minister Arends a splica cu e consehero, sr. Matos, ta un experto riba e tereno di cuido di adulto mayor cu su persona a acerca pa asisti'e den su Ministerio pa Adulto Mayor.

"Ta prome biaha den historia cu Aruba tin un ministerio pa atende cu tanto necesidad cu tin cerca e adultonan mayor riba nos isla. Esaki ta un terreno cu a wordo neglisha enormemente y cu ta exigi esfuerso grandi. Pesey mi a acerca hendenan cu tin no solamente conocemento, pero tambe trayectoria y curason pa e tema," el a remarca.

Minister Arends a indica cu sr. Matos a bin hopi bon recomenda pa hendenan cu ta "goza di su confiansa" y cu pues e trayectoria di sr. Matos ta papia pa su mes. El a sigui splica cu na momento cu el a acerca sr. Matos pa asisti'e den su ministerio, nan a yega na acuerdo cu Club Kibrahacha pa haya asistencia temporalmente di sr. Matos.

"E fundacion ey tambe ta mira importancia pa un persona cu capacidad manera sr. Matos asisti Gobierno di Aruba cu un proyecto cu ta asina grandi y esencial pa nos adultonan mayor, no solamente esunnan cu tin beneficio di tur loke Club Kibrahacha ta brinda," el a resalta.
Pa e motibo ey, el a enfatisa, fundacion Club Kibrahacha, te ainda e dunador di trabao di sr. Matos, a aproba pa e asisti e Ministerio pa Adultonan Mayor. Pa haci esaki posibel, el a indica, a yega na un areglo di empleo "deeltijd" (part-time).

El a agrega cu tareanan di sr. Matos den su ministerio ta specifico y e ta asisti primordialmente cu e preparacion di e maneho di Asuntonan di Adulto Mayor. El a subraya cu e tareanan cu sr. Matos ta desplega ta totalmente separa di e relacion di subsidio cu Gobierno di Aruba tin cu e Fundacion Club Kibrahacha.

Mirando e posible conlficto di interes cu por tin den e caso aki, Minister Arends a clarifica cu na ningun momento e Fundacion ta haya subsidio pa salario. "E fundacion ta ricibi 56% subsidio for di gobierno. E subsidio aki ta pa cubri parcialmente e gastonan di transporte y di actividad pa e fundacion. E fundacion mes ta financia 46% di su su otro gastonan di operacion," el a enfatisa.
Alabes, el a aclaria cu desde 2017 tur fundacion ta ricibi "algemeen" subsidie (subsidio general).

Esaki, el a indica, ta conta pa SABA, Cas Mari y Club Kibrahacha. El a splica cu e subsidio pa tur fundacion cu ta resorta bao di su ministerio, ta ricibi un suma total pa e servicio cu nan desplega pa Gobierno di Aruba y e suma total aki ta wordo dividi den 12 luna.

Por ultimo, Minister Arends a expresa cu e ta "lamenta profundamente cu pa algun tempo caba tin algun persona cu ta hasiendo tur posibel pa mal informa comunidad y crea mal impresion riba hendenan cu ta trahando di buena fe pa yuda crea un fundeshi pa un miho sistema di cuido pa nos adultonan mayor. Pasobra tur hende por confirma cu e sistema actual ta fragmenta y no ta sostenible. Hopi ta traha di bon curason, pero e rol di Gobierno nunca a wordo bon defini, asina lagando hopi di nos adultonan mayor den necesidad."

Finalisando, el a agrega: "Intencion di esnan cu ta hibando e campaña negativo aki ta pa desvia atencion di e realidad di nan fracasonan. Nan miedo ta cu pronto nan falta di capacidad y e efectonan negativo di esaki inevitablemente lo wordo presenta na publico. Nos lo sa di atende cu nan na e momento adecuado. Pero pa awor nos atencion ta completo riba e retonan cu nos ta atendiendo pa por crea un mihor perspectiva pa nos adultonan mayor."

BONDIA ARUBA

Editor
Caribbean Speed Printers N.V.
Aruba Bank N.V. Acc. #332668
Caribbean Mercantile Bank N.V.
Acc. #23951903
RBC Royal Bank Acc. #13307728

Operations Manager
Mariette Engelhart

Redaccion
noticia@bondia.com
Pilar Flores (hefe di redaccion)
Angenette Figuereo (closer editor)
Leo Maduro
Andreina Morillo
Raisa Montilla
Oriana Geerman

Ehecutivo di Benta
sulaika.croes@cspnv.com
Sulaika Croes

Aviso y Arte
Sandra Loefstop
Lisa Tromp

Departamento Digital
Juan Luis Pinto

Administracion
accounting@bondia.com
Martha Arteta de Ariza

Distribucion
Jenny Kelly

Coleccion
Evelinda de Cuba - Tromp

Pre Press
Luis Fernando Arenas (Hefe)
Pablo Libre

Press
Roland Schenker (Hefe)
Omar Ramirez
Martin Boekhoudt
Francis Dirksz

Colaboracion
Assiociated Press
Ret Karibense
Data Key

Afiliacion
Sociedad Interamerica di Prensa (SIP)

DIRECCION
Adres: Weststraat #22
Tel: 582-7800
Email: noticia@bondia.com
aviso@bondia.com
info@bondia.com
Website: www.bondia.com
Facebook: @bondianoticia
Instagram:bondiaaruba

Editorial

Pago di interes por…

Yega na 300 miyon…

Bon mira, pago di interes proximamente por yega na sigur 300 miyon florin pa aña. Con esaki por ta? Djis tira un vista riba e tabel di proyeccion di presupuesto multianual 2022 – 2028 elabora pa CAft, den e edicion aki. Nos ta mira un suma di Afl. 281 miyon florin pa 2024, cu ya ta bastante mas halto cu tur loke a mira te awor. Pero, esaki no ta tuma na cuenta e interes extra cu mester bay paga, por lo menos te dia cu tin un ley di supervision acorda y vigente, awor cu gobierno di Aruba no a percura pa logra un acuerdo promer cu e deadline cu Hulanda a pone, di 1 di september. Na dos porciento mas pa aña ya nos ta yegando e 300 miyon florin ey. Esaki en total ta alrededor di 50 miyon florin mas cu nos lo ta pagando e aña aki. E parti presupuesta caba, cu ta causa e aumento te na 281 miyon florin ta e parti inevitable pasobra desde octobr venidero nos mester cuminza paga riba e debe cu Hulanda, loke riba su mes ta un peso extra pa carga, pero esey no a stroba gobierno pa compromete nos pais mas ainda.

Sigur den e promer añanan, ora e debe no a keda reduci ainda via pago riba e capital fia mes, por tuma como punto di salida cu cada porciento mas cu nos ta paga, ta costa nos mas di 9 miyon (debe total Afl. 916 miyon), pa aña. Y pakico ta pone tanto enfasis riba e asunto aki? Pasobra tur esey ta placa cu nos lo por a usa pa otro necesidad, cu awor lo mester spera te na e momento cu tin recurso disponible.

E presupuesto ta contene mas asunto, cu no ta tanto sorpresa sino mas bien confirmacion di e critica constante cu gobierno ta cumpli cabalmente, y mas, cu e exigencia di aumenta entrada imponiendo mas impuesto, pero ta nenga redondamente di baha gasto structuralmente. Por mira riba e tabel referi cu tur categoria di gasto lo subi durante tur e añanan, o en todo caso no lo baha, igual cu e entradanan.

Ademas por señala otro posible problema. Esey ta cu gobierno ta tuma como punto di salida cu te cu 2028 nos economia lo sigui crece cu por lo menos 3% di GDP nominal den tur e añanan ey. Esaki ta parce nos sumamente optimista, pa no bisa irealistico. Si nos tira un vista riba e desaroyo economico den e añanan anterior na 2019, tin aña cu un aumento basta regular di GDP nominal, di alrededor di 3%, manera den e añanan anterior na 2019, cu tabata relaciona cu e crecemento di nos turismo bao influencia di e horcannan cu e tempo ey a devasta varios isla, causando daño na nan turismo y creando mas demanda – temporal – pa turismo na Aruba. Cu tempo, y e tempo ey ta nos dilanti awor, despues di e propio recuperacion turistico, ta mas probable cu nos lo bolbe na un crecemento economico bastante modera, segun nos opinion. Claro cu gobierno ta hiba un vision mas optimista, basa riba e cantidad di camber cu lo bin ainda riba mercado y e opcionnan di diversificacion cu nan ta mira. En cambio nos no ta comparti e optimismo aki, pasobra e mercadeo di idea no viable ey ta tumando lugar pa varios decada caba, sin ningun resultado. Nos a mira henter e proyecto di cannabis bin te bay sin crea ningun florin pa Aruba, mescos cu varios 'fata morgana' cu ta usa pa gaña pueblo y nan mes. Nos ta bisa esaki pasobra como medio desde e promer momento nos a califica, a base di conocimento die realidad, e proyecto ey como algo totalmente ilusorio, pero nan mester a pasa den e berguenza di ripara pa nan mes cu conta storia bunita no tin nada di haci cu gobernacion efectivo. A proposito, esaki ta un practica cu no solamente e actual gobierno ta luci cune, sino esunnan anterior tambe.

Loke ta parce mas chistoso ainda, si no tabata trata di cos serio, ta e reaccion cu nos por mira den seno di gobierno, cu varios mandatario ta bay den medionan social pa acusa Hulanda di kier reintroduci sclavitud y cosnan por el estilo. Laga nos bisa cu esey ta e grito di esun cu no tin mihor argumento, sino lo nan a expresa esey. Hende mester ta cuminza fada di e uso di palabra manera 'sclavitud' di mal forma, pasobra asina leu cu nos sa, gran mayoria di hende na Aruba ta hende orguyoso, cu a nace como persona liber y no tin motibo pa sinti nan mes esclavisa. Asina ta, e politico cu ta desea di sclama y ta sinti su mes 'esclavisa', e por fabor papia pa su mes y no pa otro hende. Envez di tur e show ey lo ta recomendable pa atende e asuntonan pa cual nan ta gobierno: bay regla e asuntonan cu Hulanda, na un manera adulto, dentro di e posibilidadnan cu tin. Nan ta poco, ya cu manera nos a ilustra den un Editorial anterior, gobierno en principio a bay di acuerdo caba cu e ley di Reino, aceptando cu algun asunto secundario ta keda pa bay den e ley local. Pues no ta comprende kico ta bringando ainda. Nos lo warda pacientemente te ora yega na un acuerdo, cu un ley di Reino di supervision adecua, y un ley local irelevante, pa tira santo den wowo di hende.

CAft contento cu presupuesto 2024 cu surplus

Pero no cu falta di baha gasto structuralmente

Den e conseho di colegio di supervision financiero CAft riba presupuesto 2024, a expresa satisfaccion pa mira, manera acorda, un presupuesto cu e surplus necesario pa garantiza un inicio di e caminda – largo – pa reduci debe publico te maximo 50% di Producto Interno Bruto (PIB; GDP) na 2040. Esaki lo keda realiza principalmente a traves di e medidanan cu a tuma caba durante 2023, cu aumento di BBO cu 1% y e introduccion di BBO na frontera, ademas di e medidanan acompañante.

CAft ta señala tambe cu, aunke e protocol vigente ta vence na fin di 2023, y no tin norma acorda entre Aruba y Hulanda pa 2024, cu ta tuma como punto di salida e mesun norma pa e saldo positivo pa e sector colectivo (gobierno plus e entidadnan estatal elegi) di 1% di GDP. Ta recomendable, segun CAft, pa tan pronto posible tin un acuerdo cu e cuadro di norma cu lo ta vigente desde 1 di januari 2024.

CAft ta mira como positivo cu gobierno ta presupuesta anualmente surplus cu ta mas di 1% mes, pa 2024 esey ta 1,9%, pa 2025: 1,7% y pa 2026: 1,5%, loke ta habri posibilidad pa tanto reserva recurso pa paga debe, como dispone di e capital pa por haci inversion, loke por contribui na logra yega na finanzas duradero y sostenible, segun e organo di conseho.

CAft ta duna gobierno un 'compliment' pa e ambicion di logra tanto baha nivel di debe como tambe aumenta nivel di inversion. Ta anticipa cu e debe lo baha te na 70% di GDP na 2027 y te 50% na 2040. E ultimo aki ta tambe e criterio pa reduci debe cu Hulanda ta propone den e proyecto di ley di supervision di Reino (Raft). E nivel di inversion lo ta aumenta gradualmente di 0,4% na 2024 te 1,2% di GDP na 2028.

Sin embargo CAft ta mira como preocupacion cu e gastonan di personal, bienes y servicio y subsidio ta sigui aumenta, sin cu tin un splicacion adecua pa esaki. Ademas control adecua riba esaki ta haci cu den eventual caso di contratiempo ta mas facil pa atende esaki sin cu e ta bira un menaza pa recurso destina na inversion.

CAft tin algun recomendacion pa adaptacion di e presupuesto, cualnan ta:

1. Pone e informacion tocante ehecucion di e pais disponible mas pronto cu ta posible y obliga e demas entidadnan cu ta pertenece na e sector colectivo pa percura cu nan presupuesto ta cla na tempo.
2. Procesa e prioridadnan di maneho y puntonan di salida den e 'Financieel Economisch Memorandum' (FEM 2.0).
3. Duna splicacion tocante desaroyo di e entradanan di impuesto, incluyendo un estado di asunto relaciona cu BBO na frontera, y kico ta e 'time schedule' pa introduccion di BTW. Duna banda di esey un vista den e progreso di e procesonan di implementacion na Belastingdienst, entre nan e esfuerzonan cu ta aumenta 'compliance'.
4. Splica e necesidad di e aumento di categorianan di gasto: di personal, bienes y servicio y subsidio y introduci un cuadro di gasto como instrumento pa e control structural di e gastonan. Envolve den esaki tambe e reduccion structural di e aporte di gobierno ('landsbijdragen') na entidadnan estatal y duna un vista di cual economizacion ta logra cu e independizacion di Aruparking y Arutram.
5. Presenta e desaroyo multianual di gasto y entrada di cuido ('meerjarenraming'), y duna un splicacion con ta mantene control riba gasto di cuido pa preveni eventual deficit na AZV riba termino mediano.

Punto I y 2 ta relaciona cu e critica cu e cifranan real, cu mester sustenta e proyeccion cu gobierno ta spera, no tabata disponible ainda y ademas varios di e entidadnan cu ta pertenece na e sector colectivo no ta cumpli cu nan deber di entrega presupuesto na tempo.

Punto 3 ta papia pa su mes; CAft ta desea mas claridad con a para cu introduccion di BTW, despues di e introduccion di BBO na frontera, como medida temporal.

Punto 4 ta relaciona cu e compromiso pa gobierno cumpli cu un reducccion gradual di gasto di forma structural. Gobierno ta mantene su gasto di personal bao di e limite acorda, pero e critica ta keda cu no tin un maneho orienta riba baha gasto structuralmente.

Punto 5 ta atende e preocupacion, segun CAft, cu mester tin un control riba aumento di gasto na AZV, tumando na cuenta cu gobierno legalmente ta responsable pa compensa perdida cu AZV por haya den su operacion, loke ta un menaza pa e surplus cu gobierno ta programa pa genera pa paga debe publico.

Panorama multianual 2023 – 2028

Den e siguiente tabel (di CAft den su conseho riba presupuesto 2024) por observa cu ta anticipa un aumento anual durante henter e periodo di tanto entrada como gasto, basa riba un crecemento economico stabil y continuo te na 2028. Base pa esaki ta e proyeccion di un crecemento economico (di GDP nominal) di 4% na 2023, 3,7% na 2024, 3,6% na 2025, 3,2% na 2026, y 3,1% na 2027 y 2028. GDP lo crece di Afl. 6.253 miyon na 2022 te Afl. 7.668 miyon na 2028, pa duna e espacio financiero pa gobierno aumenta entrada di Afl. 1.564 miyon na 2023 te na Afl. 1.761 miyon na 2028.

Tabel 1 – Overzicht meerjarig financieringssaldo land (in miljoenen AWG)[5]

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Baten	**1.367**	**1564**	**1641**	**1664**	**1696**	**1728**	**1761**
Directe belastingen	506	477	562	568	575	582	590
Indirecte belastingen	605	715	755	772	797	822	847
Overige baten	256	373	324	324	324	324	324
Lasten	**1.405**	**1493**	**1567**	**1564**	**1565**	**1569**	**1579**
Personeelslasten	426	460	468	468	468	468	468
Goederen en diensten	186	205	219	221	224	226	228
Rente	245	250	281	275	273	275	282
Subsidie	203	214	230	230	230	230	230
Overdrachten	162	181	179	179	179	179	179
Bijdragen & afschrijvingen	183	184	190	190	190	190	190
Exploitatieresultaat	**-37**	**72**	**74**	**100**	**131**	**159**	**182**
Kapitaaldienst	**-4**	**-8**	**-4**	**-32**	**-61**	**-76**	**-99**
Kapitaalontvangsten	39	43	40	40	40	40	40
Kapitaaluitgaven	43	51	44	72	101	116	139
Financieringssaldo land	**-41**	**63**	**70**	**68**	**70**	**83**	**83**

Bron: vierde uitvoeringsrapportage 2022, vastgestelde begroting 2023, OB 2024

Tabel 2: Overzicht resultaat collectieve sector (in miljoenen AWG)[10]

	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Exploitatie	-37	72	74	100	131	159	182
Kapitaaldienst	-4	-8	-4	-32	-61	-76	-99
Financieringssaldo land (A)	**-41**	**63**	**70**	**68**	**70**	**83**	**83**
AZV	3	8	8	8	8	8	8
SVb	41	23	53	45	34	23	23
ATA	38	0	0	0	0	0	0
Serlimar	1	0	0	0	0	0	0
SEPB	0	-1	0	0	0	0	0
UA	0	-1	-1	-1	-1	-1	-1
Correcties[11]	-24	-30	-	-	-	-	-
Resultaat entiteiten (B)	**60**	**-1**	**61**	**52**	**40**	**30**	**30**
Collectieve sector (A+B)	**19**	**63**	**130**	**120**	**110**	**112**	**113**
Tekort/overschot (in % bbp)	**0,3**	**1,0**	**1,9**	**1,7**	**1,5**	**1,5**	**1,5**
Bbp[12]	6.253	6.504	6.742	6.988	7.211	7.436	7.668

Hulanda ta mirando un aumento di 30% den casonan di Parkinson's den dies aña

(NLTimes)—E cantidad di hende cu e malesa Parkinson's na Hulanda a aumenta drasticamente den e ultimo decada. Dies aña pasa, tabatin menos cu 40.000 hende cu Parkinson's of Parkinsonism (un condicion similar na Parkinson's) na Hulanda. Awo tin 63.500, un aumento di 30%, segun AD ta reporta a base di un studia cu lo ser publica otro siman.

Segun e experto di Parkinson's, Profesor Bas Bloem di Randboud Univeridad Centro Medico na Nijmegen, e aumento substancial ta debi na "exposicion na sushi den e medio ambiente," manera pesticidanan ingerida via aire y cuminda. E poblacion anciano kisas ta hunga un rol, pero no uno decisivo, e ta pensa. "Tin ekibocacion cu esaki ta un malesa cu ta afecta solamente hendenan mas bieu. Un den tres pashent ta bao di 65 aña di edad, y tambe tin algun hende di 20 pa 30 aña cu tin e malesa aki. E pashent mas jong cu tin Parkinson's tin 13 aña di edad; esaki ta hopi incomun, pero e sa pasa."

Actualmente no tin ningun cura pa Parkinson's. esnan cu tin e por experencia temblamento y tremornan incontrolabel, incontinencia y problema pa drumi. Funcionnan cognitivo tambe por ser afecta, y e malesa aki ta aumento e riesgo di demencia.

E Centro di Experto Parkinson's na Radboudumc ta conduciendo varios estudio pa desacelera e malesa. Ta cla caba cu ehercicio intenso tres biaha pa siman por stabilisa e malesa, segun Bloem a conta e corant Hulandes, AD. Y tin corelacion entre sintomanan cu ta desacelerando y reduciendo stress y bebemento di koffie, aunke esakinan mester ser prueba ainda.

Segun Bloem, diagnosis trempan ta crucial, mirando cu esaki ta provee mas tempo y oportunidad pa desacelera e desaroyo di sintomanan via cambionan den estilo di bida. "Segun e ultimo perspectivanan, hendenan cu nos diagnostica tin biaha tabatin Parkinson's pa 20 of 30 aña caba, Bloem a splica."

Studiantenan Hulandes regularmente ta uza medicamento pa ADHD pa yuda nan studia

(NLTimes)—Studiantenan regularmente ta uza medicamento pa ADHD sin un prescripcion pa yuda nan studia mas miho, segun e Instituto Hulandes pa Salud Publico y Miedo Ambiente (RIVM) a reporta ayera. RIVM ta pensa cu studiantenan ta hayando e medicamentonan aki for di otro cu si tin un prescripcion pa esaki pasobra e instituto no a haya ningun indicacion di medicinanan importa of cumpra online riba un scala grandi.

Un encuesta pa e Instituto Trimbos y e servicio di salud municipal (GGD) a mustra cu casi 1 den 20 studiante a uza e medicamentonan aki sin prescripcion. E medicamento usualmente uza pa ADHD na Hulanda ta methylphenidate, cual ta ser bendi bao di marcanan manera Ritalin y Concerta. E medicamento ta rekeri un prescripcion di dokter pasobra esaki por tin efectonan serio manera mareo, batimento di curason, insomnia, y—menos comun—ansiedad y depresion.

RIVM a test e sistema di riolering den e ciudadnan di studiante manera Amsterdam, Eindhoven y Utrecht pa acido ritalinico, e substancia cu methylphenidate ta procesa den e curpa, y a compara e cantidad di prescripcion suministra pa dokter den e ciudadnan aki. E dos factornan aki a coresponde basta bon, cual ta indica cu no tin ningun cantidad adicional di methylphenidate cu ta drentando e ciudadnan for di otro recurso den cantidadnan grandi, segun RIVM.

Pa preveni mal uzo di medicamentonan pa ADHD, RIVM a conseha dokternan pa prescribi nan den cantidadnan mas chikito: "Ta importante pa nan check suficientemente cu e pashent si e medicamento ta trahando bon y si su uzo ta keda necesario," RIVM a declara.

Corsou lo bin cu aduana nobo

(CuraçaoChronicle) - Conseho di Ministernan a keda informa di e plannan di minister Javier Silvania, manera delinea den un memorandum, di haci cambio na landsverordening general tocante aduana y impuestonan relaciona, conoci como Alda.

Alda tin e meta di modernisa aduana y legislacion di e impuesto pa medio di consolida varios landsverdordening relaciona cu e topico aki den un solo ordenansa comprensivo. E Alda original a keda entrega na Parlamento (Staten) den aña 2016.

Minister Silvania recientemente a tuma e decision di completa e proceso di Alda, ambos den interes di e organisacion di aduana y e comunidad di negoshi. Segun e minister, Alda ta cumpli cu e tratadonan internacional mas recien su standardnan na cual Curaçao a compromete su mes.

Na un nivel local, e Ministerio ta kere cu Alda ta representa un mehoracion significante den e certidumbre legal, ambos pa Aduana y e comunidad di negoshi. Esaki ta a causa di e hecho cu e derechonan y obligacionnan lo ta delinea na un manera mas claramente defini, for di e declaracion di impuesto y calculacion di importacion na obhecionnan y apelacionnan.

Adicionalmente, Alda ta mehora e oportunidadnan pa comunicacion digital entre aduana y e importadornan, ambos den termino di declaracion y di inspeccion. E ta propone e implementacion di declaracionnan prome cu yegada, haciendo e proceso di importacion hopi mas eficiente. Companianan cu tin un administracion bon maneha, siguridad y controlnan interno lo bira eligibel pa un importacion simplifica y proceduranan di exportacion simplifica, cual ta resulta den un reduccion den e costo.
E amiendanan cu a propone na Alda, ademas di e adicionnan na e Amendment Memorandum, ta sirbi como un cuadro pa e reformanan aki segun e minister. Despues di aprobacion di esaki den parlamento, e preparacionnan lo cuminsa inmediatamente pa implementa e regulacionnan cu lo sigura un transicion na e ordenansa nobo y su mehoracionnan asocia lo mas miho posibel, manera Silvania a priminti.

Decision tocante Mullet Bay por mantene Ansary Group aflote

(CuraçaoChronicle) - Den october di proximo aña, Hues Korte lo pone e caso di Ennia back riba agenda. E proceso lo cuminsa permiti expertonan presenta calculacion tocante e balor di Mullet Bay na Sint Maarten.

Den e etapanan inicial, a nota cu tin conflicto fundamental den e caso di Ennia cu ta trata si Mullet Bay tin suficiente balor den su participacion den Ennia pa hustifica e transaccionnan financiero. E balor di Mullet Bay Resort ta un punto importante di discusion pa determina si Ennia Caribe Holding Group via EC Investment y Ennia Caribe Leven tabatin e autorisacion pa inverti for di e siguriadonan bao Ennia. Banco Central a cuestiona si e balor na Ennia Caribe Leven ta uno representativo. Mullet Bay actualmente ta balorisa na 770 miyon florin segun Parman International.

Segun Banco Central, e balor di Mulley Bat no ta mas halto cu 90 miyon florin, creando un diferencia sumamente grandi entre ambos partido den Corte di Husticia. Segun Ansary Group, e balor ta di 770 miyon florin pa por fungi como un tipo di colateral cu EC Investment por usa pa manda Ennia Caribe su placa na Parman Internacional B.V pa uso den mercado di bienes na Merca.

Mullet Bay ta trata un propiedad cu Island Gem a adkiri den ana 1971. Island Gem a construi un hotel di 600 camber riba e propiedad cu e nomber Mullet Bay Beach Resort and Casino. Den aña 1990, Ansary Group a tuma over Mullet Bay despues di un disputa cu e asociacion di doñonan di propiedad. Den aña 1995, horcan Luis a completamente destrui Mullet Bay lagando atras ruina. Ansary, via Parman Group, a logra evalua loke a resta conhuntamente cu e propiedad. Parman y Ennia a usa e balor aki pa ehecuta actividadnan riba e balans di Ennia Leven N.V.

E balor di Mullet Bay por ta interpreta den varios manera. Si bo scoge e propiedad sin considera su posibilidadnan den strategia economico, e balor por ta alrededor di 90 miyon florin. Sinembargo, tin varios factor cu ta drenta den efecto cu Mullet Bay. Prome, Mullet Bay ta localisa na e miho sitio pa un hotel na St. Maarten. Su lama ta esun mas bunita riba e isla y ta ofrece e unico posibilidad di tin un veld di golf. No tin otro tereno disponibel na e isla unda por construi un asina yama 'golf course' na St. Maarten. E propiedad ta rondona pa un lagun cu bistanan bunita mientras otro banda, tin e costa di e lama Caribe. E hotel tabata asina exitoso cu e tabata conta cu 12 restaurant, 2 casino, un shopping mal, golf course, 2 pool y un supermarket.
E decision lo ser tuma dia 29 di november. Ta interesante pa mira ki balor corte lo determina pa Mullet Bay. E balor aki lo determina si e daño causa pa Ansary ta mas cu 260 miyon florin, cual ta e cantidad actualmente stipula riba documentonan.

Gobierno Hulandes no ta haci suficiente esfuerso pa logra su propio metanan di sostenibilidad

(NLTimes) - Gobierno Hulandes ta fanatico di crea metanan di sostenibilidad pero rarabes ta pone e esfuerso necesario pa por logra e metanan, segun PBL. Como resultado di esaki, Hulanda ta den riesgo di no cumpli cu deadline pa casi tur su metanan di clima, desde mehora calidad di awa te na e uso mas economico di materialnan cru, PBL a informa den su reportahe segun De Telegraaf.

E calidad di Hulanda su ambiente di bida ta den un condicion asina precario cu varios metanan importante ta hopi probabel di no ser logra, segun BPL. Segun un directiva Europeo desde aña 2000, tur awa na Hulanda mester

ta apropia pa e plantanan y bestianan cu ta pertenece na e pais pa aña 2027. Esaki no ta bay tuma luga segun PBL. Mescos ta aplica pa e restauracion di naturalesa. PBL tambe a expresa cu ta hopi cuestionabel cu Hulanda lo logra emiti 55 porciento menos gas pa aña 2030 compara

cu 1990.

Hulanda tambe ta hopi probabel di no logra su meta di gasta menos material cru, un causa grandi di polucion di aire, awa y suela, perdida di biodiversidad y cambio di clima. Gobierno tin metanan di corta na mita e uso di mineralnan, metalnan y fossiel pa aña 2030. Sinembargo e moda ta demostra cu e demanda pa lithium, cobalt y metalnan poco comun ta aumentando na Hulanda y resto di mundo y esaki lo sigui den e añanan binidero segun PBL.

E "materialnan critico" aki ta necesario pa turbinanan di biento, bateria, mtornan electrico, tur cosnan cu ta rekeri pa e transicion di energia. Y esaki ta un di e motibonan mas grandi tras e falta di resultado, e gobierno su metanan ta contradictorio director di PBL, Marlo Hekkert a expresa. Por ehempel, e meta di construi 900,000 vivienda pa aña 2030 ta den conflicto cu e lucha contra desperdicio. "E transicion di energia tambe ta rekeri hopi materialnan cru."

"E metanan mes tur ta sumamente bon y ta bal la pena, pero e medidanan pa logra nan hopi biaha ta un estorbo den e caminda di otro. Ora cu e metanan ta den conflicto, politiconan lo mester haci scogencianan cla; Cua meta mester tuma prioridad?," Hekkert a declara.

Segun Hekkert, e nota kere cu e gobierno a stipula demasiado meta pero si ta hopi relaha. "E metanan y tareanan a keda formula hopi tempo atras y awo nan tur ta sumamente necesario. E problema ta cu e politiconan a warda demasiado tempo pa tuma accion serio. Awo cu 2030 ta asina cerca, e realisacion ta mas cla cu te ainda mester haci hopi trabao y tiki tempo pa haci esaki."

Prueba di cultivacion di cannabis ta cuminsa dia 15 di december na Tilburg y Breda

(NLTimes)—E prueba pa test e legalisacion di cultivacion di cannabis lo cuminsa porfin dia 15 di december despues di varios aña den preparacion y retraso. Coffeeshopnan lo ser suministra cu cannabis for di cultivadonan legal den e prueba, cual a ser posponi varios biaha caba.

E fase di comienso lo cuminsa den tres luna, segun e Gabinete a confirma ayera. Detayenan a ser entrega den un carta pa Parlamento skirbi pa dos miembro di Gabinete saliente, esta Minister di Husticia Dilan Yeşilgöz y Minister di Salud Ernst Kuipers.

Actualmente coffeeshopnan ta permiti pa bende cannabis, pero nan no ta permiti pa cumpra esaki. E test di cannabis lo examina di cumpramento tambe por ser legalisa. E experimento ta cuminsa cu dos cultivadonan cu permiso ken lo suministra na coffeeshopnan na Breda y Tilburg.

E experencia for di e fase di comienso aki por ser uza pa haci notificacionnan durante e fase di transicion, e momento ora e otro ocho municipionan participante tambe cuminsa tuma parti den e experimento. E ciudadnan ta inclui Arnhem, Almere, Groningen, Heerlen, Voorne aan Zee, Maastricht, Nijmegen y Zaanstad.

E districto di Amsterdam-Oost den e capital a presenta su mes como un participante adicional, pero ainda no a duna un contesta definitivo si e districtonan den parti oost por participa mes.

E comienso di e fase di transicion no a ser determina, debi na e falta di ciertud cu e planificacion for di e cultivadonan envolvi. Segun e ministernan, esaki lo ser lansa no mas pronto cu e fin di e prome kwartaal di 2024. Den ambos e fase di comienso y di transicion, coffeeshopnan por bende tambe cannabis ilegal, pero tolera, ademas di cannabis cultiva legalmente. E fase final di e experimento aki lo cuminsa despues di e fase di transicion cu lo dura seis siman, segun e ministernan a bisa. For di e punto ey, coffeeshopnan den municipionan participante por solamente bende cannabis regula.

Segun e ministernan, pa organisa e experimento tabata mas compleho cu nan a espera, pasobra un bes cu e

cultivadonan a ser apunta, no mester tin un cuenta di banco y un permiso di cultivacion. Ademas, e doñonan di coffeeshopnan kier ta sigur di suficiente deposito y continuidad di negoshi. "Hustamente tambe," segun Kuipers, afirmando cu e situacion no ta un den cual un hende ta "djis crece algun planta, y cultiva nan un bes y despues ta cla."

E experimento mester mustra kico cultivacion y distribucion legal ta haci pa loke ta trata seguridad publico y e calidad di e cannabis. "Un bentaha grandi," segun Kuipers, ta cu e cannabis por controla pa "contaminacion cu pesticida of otro asunto."

A asesina un politico miembro di partido di presidente eligi di Guatemala

(AFP) - Un politico di partido di presidente eligi di Guatemala, Bernardo Arevalo, a ser asesina cu tironan diahuebs ultimo cerca di e frontera cu Mexico, den circunstancianan cu te ainda no a ser aclaria, segun medionan y e mesun agrupacion politico a informa. E atake a sucede na un caretera di e poblacion indigena di San Pedro Necta segun medionan local.

E victima a ser identifica como Anibal Ramirez, candidato di e municipio di e poblacion ey pa Movimiento Semilla di e presidente eligi Bernardo Arevalo. Den e atake tambe a muri un otro persona di nomber Mercy Morales, casa di Ramirez cu tabata acompañel'e den un auto, segun dirigentenan di Semilla a informa. "Anibal tabata un ciudadano comprometi pa transforma su comunidad, semper a usa su bos pa denuncia corupcion. Awe violencia a kita e bida di dje y di su casa Mercy," e diputado di Semilla, Ligia Hernandez a skirbi riba e red social X.

"For di Movimiento Semilla nos ta exigi pa haya e personanan responsabel di e crimen horibel aki pa haci husticia pa nan," e congresista a agrega.

Partido Semilla ta bao investigacion di Ministerio Publico, dirigi pa fiscal general Consuelo Porras, pa supuesto iregularidadnan pa loke ta trata inscripcion di afiliadonan na 2017 ora e organisacion a ser crea. E investigacion lidera pa e fiscal Rafael Curruchiche, a ser califica pa e opositor Arevalo como "un golpi di Estado" na caminda pa evita cu e lo asumi e funcion di presidente 14 di januari di otro aña.

Porras y Curruchiche a haya sancion di Merca cu a agrega nan den un lista di personahenan "corupto" di Centro America.

E accionnan di Fiscalia a ser rechasa pa comunidad internacional cu a haci un yamada pa respeta e resultado di e eleccion presidencial den su segundo buelta cu a tuma luga dia 20 di augustus ultimo, den cual Arevalo, cu un mensahe fuerte anti corupcion, a vence e ex-prome dama Sandra Torres.

Artista Colombiano Fernando Botero e creado di esculturanan di curpa diki a muri cu 91 aña

(EFE) - Pintor y escultor Colombiano Fernando Botero, un di e artistanan Colombiano mas popular, conoci pa su esculturanan di curpa diki, a fayece ayera diabierna cu 91 aña, segun su famia a informa.

E artista cu a nace na Medellin dia 19 di april 1932, tabata sigui pinta na su estudio hasta cu el a bira malo cu neumonia pa loke mester a drenta den un hospital, aunke diahuebs ultimo a sali y a bay su cas.

Su yiu muhe Lina Botero, a splica cu su tata a fayece na Monaco ayera mainta: "Tabatin cinco dia basta delicado di salud pa loke a desaroya un neumonia." "El a muri cu 91 aña, e tabatin un bida extraordinario y el a bay sosega na e momento indica," el a recorda su tata como un persona "cu a dedica su bida na su pais, cu tabata e tema di su obra artistico."

E pintor a studia na Colombia y na Real Academia di Arte di San Fernando na Madrid, eynan el a inicia exponiendo den e decada di 1960 na Merca, cu un prome muestra na Milwaukee Art Center na unda a cuminsa mustra su figuranan caracteristico.

Botero ta laga atras un obra artistico largo: desde su caracteristica y peculiar Mona Lisa, e parehanan di curpa diki bailando, pasando pa e esculturanan cu ta dorna e diferente luga rond di mundo, vooral su natal Medellin, na e cual el a regala un dozijn di obranan.

"Fernando Botero a muri, e pintor di nos tradicion y defecto, e pintor di nos virtud. E pintor di nos violencia y paz." E presidente di Colombia Gustavo Petro a manifesta riba su rednan social unda a mustra un paloma cu ta na Cas di Nariño (sede presidencial) ken e artista a regala pa conmemora e acuerdo cu FARC na 2016.

Miles di Panameño afecta pa escasez di awa potabel

(BBC) - Panama ta bibando un periodo di secura cu ta afectando e actividadnan di e Canal, un di e mayor fuente economico di e pais y punto clave di comercio internacional di mercancia.

Sinembargo, e pais ta sufri for di tempo caba un otro crisis di awa cu no ta pa via di escasez di yobidanan ni na e restriccion di e Canal implementa riba e barconan cu ta atravesa e Canal, miles di Panameño no tin awa potabel di manera regular na nan cas.

Y aunke e Canal ta encarga di provee e awa na 55% di e poblacion di e pais, e restriccionnan, segun autoridadnan, no ta afecta e suministro di awa pa ciudadanonan.

"Historicamente no a limita e distribucion awa nunca pa nos y semper a entrega e cantidad di awa contrata," Erick Cordoba gerente di awa di Autoridad di Canal di Panama a bisa.

Aparte di e secura causa pa e fenomeno El Niño, falta di awa na casnan Panameño no ta debi na escasez di awa, pa motibo cu Panama ta un di e paisnan cu ta haya mas yobidanan na mundo y ta conta cu mas di 500 riu.

"Por cay tur e awa cu bo kier for di shelo, pero si e personanan responsabel no ta haci nan trabou, esey ta depende di autoridadnan. Akinan tin un desigualdad hopi evidente pasobra nos ta menos di un ora di e capital y wak, nos no tin awa," un empresario afecta di nomber Rose a bisa.

Loke ta nifica cu na Panama tin awa pa consumo humano. E cuestion ta cu no ta existi e infrastructuranan necesario pa trata e awa y hib'e na e poblacionnan cu ademas, a crece di manera hopi lihe.

Instituto de Acueductos y Alcantarillado Nacionales de Panama (IDAAN) cu ta responsabel di suministra awa na 76% di e poblacion di e pais cu ta biba na localidad di mas di 2.000 habitante, ta reconoce cu e demanda ta supera e oferta hopi grandi.

Cuba: Ministerio ta desmenti e Embahador na Rusia despues di garantisa participacion di Cubanonan den e guera

(CiberCuba) - E Ministerio di Cuba a desmenti e embahador den funcion na Rusia despues cu esaki a garantisa e participacion di ciudadonan Cubano den e conflicto di guera entre Rusio y Ukrania

"E posicion indudable y invariable di e gobierno Cubano, conforme e legislacion nacional, ta contrario na e participacion di ciudadanonan Cubano den cualkier conflicto, contra guera y contra e traficacion di hende," e Minister Cubano Bruno Rodrigues Parrilla a skirbi ariba su cuenta di Twitter.

Su comunicado a wordo produci algun momento despues cu Julio Garmendia, embahador di Cuba na Moscu, a declara na e prensa Ruso cu e gobierno Cubano a sigura diahuebs cu nan no tin nada contra di un participacion legal di nan ciudadanonan den e guera di Ukrania den e banda Ruso, pero cu ta condena e actividadnan ilegal di e detenidonan pa presunto traficacion di hende, pasobra nan tabata viola e ley.

Segun e diplomatico a afirma na e agencia Sputnik, e gobierno no tin nada den contra di e Cubanonan cu kier firma un contract y participa legalmente den e operacion aki di e ehercito Ruso. Pero nan ta opene nan mes na e ilegalidad y e operacionnan aki no ta cay den e marco legal.

E gobierno di La Habana a permanece den silecion te cu dia 4 di september, ora cu nan a sigura den un comunicado cu nan ta trahando pa desmantela un red di traficacion di hende dedica na traslada ciudadanonan Cubano pa e

conflicto na Ukrania, como tambe recluta otro nan cu ya ta biba na Rusia.

Anteriormente el a detene casi binti persona relaciona cu e reclutamento di mercenarionan.

Un militar Ruso cu rango di oficial superior a confirma cu nan ta hopi Cubano cu ta para dilanti como parti di e batayonnan internacional cu ta luchando den e guera di Ukrania.

Venezuela: Embahadora di Venezuela na London a cobra 9 miyon di dollar den conspiracion di corpucion den PDVSA

(ElNacional) - E embahadora di Venezuela na e Reino Uni, Rocio del Valle Maneiro, a firma un contract na 2012 a traves di un sociedad Panameño di su propiedad pa presta supuesto servicionan di asesoria y a cobra hasta 15 miyon di dollar den e conspiracion di corupcion cu a horta mas di dos mil miyon di dollar di PDVSA.

Un rapport confidencial di e Unidad di Inteligencia Financiero di Andorra (UIFAND) na cual e corant El Pais tabatin acceso na dje a revela cu ora cu e diplomatica a subcsribi e acuerdo e tabata responsable di e delegacion di Venezuela na China, un cargo cu el a ocupa entre 2004 y 2013.

E compania instrumental (sin actividad) Panameño Valden Overseas, representa pa e embahadora, y den cual su yiu Juan Paez Maneiro a controla 100% di e capital na 2013, tabata e vehiculo cu a wordo usa pa e diplomatica pa subscribi e acuerdo.

E embahadora a wordo contrata pa e mercantil Panameño High Advisory and Consulting lidera pa e empresario y presunto homber fantasma, di e organisacion corupto, Luis Mariano Ro-

driguez Cabello. E contract tabatin un vigencia di dos aña.

Aunke no ta conoci cuanto ingreso Del Valle Maneiro a ricibi pa su supuesto servicionan di asesoria, e documentonan ta revela cu e mercantil Panameño vincula na e diplomatica a emiti shete factura den dos dia di luna di mei na 2012 pa un total di nuebe miyon di dollar na e homber fantasma di e ladronan di PDVSA.

"Pago di servicionan di asesoria di administracion di negoshi na China," e facturanan di e banco ta indica, den cual e funcionario di nivel halto tabatin poder completo.

E investigadornan di UIFAND ta cuestiona den un rapport confidencial di november di 2022 e sinceridad di e trabaonan di Del Valle Maneiro na e red. Ademas, nan ta conecta e cobransanan cu un mecanismo corupto.

E UIFAND tambe ta sostene cu Del Valle Maneiro a meneha cuater cuenta na e banco Banca Privada d'Andorra (BPA) cu cuater miyon di dollar. Ademas, e embahadora a transferi na 2013, 1.7 miyon pa cuentanan na Switzerland y Miami na nomber di un di su yiunan, segun e investigadornan ta indica.

E abogado di e diplomatica na Andorra, Jordi Segura, ta nenga e origen irregular di e fondonan cu Del Valle Maneiro a deposita den e BPA.

E investigadornan Andorrano ta conecta e ingresonan di Del Valle Maneiro cu e denomina 'Gran Volumen;, un acuerdo di 20 mil miyon di dollar subscribi na 2010 entre Venezuela y China cu a permiti empresanan di e gigante Asiatico traha contractnan di e pais Latino Americano.

E embahadora Venezolano na e Reino Uni no tabata e unico funcionario di e pais cu un salario di e organisacion corupto. Esun cu tabata secretario di seguridad ciudadana di Caracas, Ramon Elias Morales Rossi, a cobra entre 2014 y 2015 un total di 1.6 miyon di dollar di e conspiracion den PDVSA, segun e documetnonan cita pa El Pais.

Pa hustifica su ingresonan, Morales Rossi, a indica na BPA cu e placa tabata di e contrapresentacion pa su trabao como consultor di e firma Inverdt asesornan di negoshi CA. Despues di e mercantil aki, tabatin e ingeniero di Caracas Jose Enrique Luongo Rotundo, cu ta procesa na Andorra pa pertenece na e red.

E investigadornan Andorrano un biaha mas te cuestiona e contract di e funcionario. Y nan ta sostene cu no ta existi prueba pa acredita e sinceridad di nan puestonan di trabao.

ASTEC celebrando 40 aña di existencia

Aruba Stevedoring Company (ASTEC) a keda funda na 1983 como parti di e necesidad pa upgrade y modernisa e puerto di Aruba pa acomoda mas containerisacion di cargo. Awo na 2023, ASTEC ta celebrando su di 40 aniversario.

E upgrades a consisti entre otro di construccion di e waf cu tin actualmente na Oranjestad. Pa formalisa e servicio di maneho di cargo na nos wafnan, ASTEC a keda funda bao un acuerdo di concesion cu Aruba Ports Authority (APA). Como parti di plan strategico di APA, sosteni pa vision di gobierno di Aruba pa separa actividadnan di crucero for di actividadnan di cargo na Oranjestad, APA a lansa un proceso di destaho comprensivo internacional na 2011 pa selecta un partner pa diseña, construi, financia, opera y mantene un Terminal nobo Multi Cargo di Lama na Barcadera bao un acuerdo di concesion largo.

Como e ganador exitoso di e destaho aki, ASTEC actualmente ta orguyosamente pasando door di e transformacion for di compania di stevedoring na Oranjestad na un Operador Multi Cargo di Terminal di Lama completamente ekipa y modernisa na Barcadera.

Motto di ASTEC, segun nan website, ta cu "the show (service) must go on... safely and sustainably," y nan ta mantene nan servicionan 24/7 cu nan empleadonan dedica y ekipo bon manteni pa contribui significantemente pa mantene e fluho di producto alimentando nos economia.

Nan servicionan ta enfoca riba un variedad di cargo, variando di servicio pa "barquito" (barco chikito di palo) cu ta provee entre otro fruta y berdura, te container riba barconan feeder regional. Entre esaki nan ta maneha break bulk materials manera auto y cargo specialisa manera vehiculonan grandi y molina di biento, yate y ekipo pisa pa servicionan specialisa di construccion riba e isla.

ASTEC tambe ta maneha e descarga di cement y palo y ta facilita e importacion di bulk door di e Terminal Multi Cargo di Lama na Barcadera. En esencia, tur cargo riba lama importa y exporta for di Aruba ta pasa door di nan man.

Den cooperacion cu APA, DSA, Servicio di Aduana di Aruba, agencianan di transporte local y otro stakeholdernan, ASTEC ta lucha pa sigui mehora servicionan di cargo riba lama diseña pa comunidad comercial Arubano y regional manera ta bin ta haci desde cu a cuminsa su operacionnan na 1983.

Pabien!

Hugh Jackman y Deborra-lee Jackman ta separa despues di 27 aña di matrimonio

AP) - Hugh Jackman y Deborra-lee Jackman a dicidi di termina nan matrimonio despues di 27 aña hunto y dos yiu.

"Nos a ser bendiciona pa comparti casi 3 decada hunto como casa den un matrimonio bunita y amoroso. Nos biahe hunto awo ta cambiando y nos a dicidi di separa pa persigui nos crecemento personal individual," nan a informa den un comunicado di prensa hunto. Nan separacion a keda reporta pa People Magazine.

Nan a bisa cu e declaracion aki lo ta e unico tocante nan separacion. Nan a agrega cu nan famia ta e prioridad mas halto actualmente y cu nan lo tuma e parti nobo aki di nan bida cu "gratitud, amor y bondad." Un representante di e pareha a confirma e declaracion na The Associated Press diabierna.
E pareha a conoce otro den

aña 1995 durante grabacion di un programa Australiano unda ambos tabata actor. Deborra-lee Furness tabata e actor mas estableci entre nan dos. Nan a casa den aña 1996 y hunto tin 2 yiu, Oscar ken tin 23 aña y Ava ken tin 18. Jackman tambe a logra un exito rotundo den su carera na Hollywood y Broadway. E pareha ta un parti fundamental di eventonan manera Oscar, eventonan di Broadway y Met Gala, incluyendo e edicion mas recien den mei.

Furness, ken tin 67 aña di edad, ta boga pa orfanatonan y adopcion, specialmente den su pais Australia y ta un di e miembronan cu a funda National Adoption Awareness Week. Jackman, ken tin 54 aña, ta interpreta e papel di e superheroe Wolverine den variso pelicula y lo bolbe back na e rol aki den Deadpool 3, cual actualmente ta den pausa a causa di e welga di actornan.

No perde ofertanan increibel riba articulonan di hotel nobo y usa na e di dos benta anual di Stimami Sterilisami su Summer Sidewalk Sale diadomingo awor!

Marca September 17 den bo calendario pa bo no perde e regreso di Stimami Sterilisami su Summer Sidewalk Sale cu lo tuma lugar na Engelandstraat 5 (ex edificio di Playa Liquor) di 8 AM te cu 4 PM. Aki bo lo por haya un surtido amplio di productonan nobo y usa di Marriott Vacation Club, Bucuti & Tara Beach Resort, Ritz Carlton, Renaissance Wind Creek Resort, Hyatt Regency Resort, Tara Eco Supplies, Holistika Labs x Spazio Realty, One Love Foundation, y Ben Kaufman na prijsnan increibel.

E productonan ta inclui mueblenan varia, matras, serbete, clechi di cama, paña di mucha, pechi, tayo, glas, ekipo di buffet, y hopi mas! Pa potret di e productonan check out Stimami Sterilisami su Facebook page.

Tambe bo lo tin e oportunidad di amplia bo famia y duna un cacho of pushi un hogar pa semper via Luna Foundation, Nine Lives Foundation, Criojo Trappers, Sgt Pepper's Friends y AWAA cu lo atende e evento cu mascotanan cu ta cla pa adopcion. Y como un extra treat, Craft & Lola lo duna sabor na e evento ofreciendo nan tacos delicioso pa solamente $1 durante henter e dia.

100% di e fondonan recauda durante e evento lo wordo uza pa e campaña nacional di sterilisacion di Stimami Sterilisami, cu a sterilisa casi 34,000 cacho y pushi. "Nos ta sumamente agradecido y conmovi door di e ayudo y contribucion di Bucuti & Tara, Marriott, Ritz Carlton, Wind Creek, Hyatt, Holistika Labs & Spazio, Tara Eco Supplies, Ben Kaufman, Craft & Lola, One Love Foundation, Luna Foundation, Nine Lives Foundation, Criojo Trappers, Sgt Pepper's Friends y AWAA. Tambe nos kier a gradeci Total Services y Lucho Towing pa e generosamente aporta cu transporte," e Directiva di Stimami Sterilisami ta anuncia.

"E evento no ta bai solamente yuda contribui na nos mision pa mitiga e sufrimento di cacho y pushi riba caya, pero tambe e ta bai brinda nos comunidad e oportunidad pa cumpra productonan duradero y di bon calidad na prijsnan hopi barata, mientras cu nan ta pasa un dia leuk den famia. Nos ta invita henter Aruba pa bin disfruta y apoya e maraviyoso causa aki."

Fundashon Stimami Sterilisami
Fundashon Stimami Sterilisami ta un non-profit organizacion cu ta uza 100% di tur donacion pa ofrece subsidio pa e procedura di sterilisacion pa tanto publico en general, como tambe organisacionnan di boluntario cu ta cuida cacho y pushi riba caya. E organisacion su bukinan ta habri y ta wordo controla pa asina brinda transparencia total di e uzo di fondonan.

Pa esunnan cu kier aporta na e gran causa aki, por haci donacion directo na Fundashon Stimami Sterilisami:
Bank: Aruba Bank
Acc. Number: 6012630190
Acc Name: FUNDASHON STIMAMI STERILISAMI
Swift code: ARUBAWAX

Aruba Lions Club a entrega paketenan pa varios mucha rond di Aruba den nan proyecto di Hunger Relief

Durante fin di siman, Aruba Lions Club a sali riba caya pa parti na varios parti na Aruba paketenan pa muchanan di menos recurso pa asina nan tin algo pa bay scol cune.
Lions Club International ta enfoca hopi riba e proyecto di Hunger Relief cual tambe Aruba Lions Club a adopta y ta aplica na Aruba tambe. E paketenan ta consisti di diferente productonan masha dushi cu e muchanan ta gusta.
Na Club di Aruba Lions miembronan y "friends of Lions" a prepara e paketenan y den fin di siman a parti esakinan.

"Solamente di mira e cara di gradicimento di e muchanan ta gewoon asina gratificante y ta enrikece nos alma y ta pone cu nos ta sigui haci e trabou aki cu hopi amor y optimismo" tabata palabranan di Presidente di Aruba Lions Club Rubin Ponson.
Aruba Lions Club kier a gradici Compra Aruba, Satex Agencies, Universal Technologies y tur miembro pa nan aporte y contribucion.
Aruba Lions Club lo sigui cu mas di e actividadnan aki pa sigui yuda comunidad. Aruba Lions Club pa 75 aña caba sirbiendo e pueblo.

Aparentemente pueblo a cuminsa realisa, otro chauffeur a haya lift cu polis!

Diabierna madruga durante patruya riba Sasakiweg polisnan atento di districto 2 a topa cu un Nissan Versa para banda di caminda poco pabao di Guardian Group, mesora nan a para baha controla. Den e auto a haya e chauffeur drumi y a bay atende cune. A bin resulta cu e ta basta cansa y como cu e tabata sincero y trankilo polis a ofrece un lift pa hib'e su cas y el a acepta. E vehiculo di transporte a presenta y e chauffeur a core drenta e vehiculo di transporte pa asina e bay cas mientras su auto si a keda para banda di caminda.

Chauffeur no a regula su velocidad ni mantene distancia a bay dal tras di auto na rotonde Paradera

Diabierna merdia a drenta informe di un accidente pariba di e rotonde Paradera, mesora a dirigi un patruya na e sitio. Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda un chauffeur no a regula su velocidad ni mantene distancia a bay dal tras di auto su dilanti afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Chevrolet Spark a bay dal tras di Hyundai H1 na Sabana berde

Diahuebs atardi a drenta informe di un accidente na Sabana Berde, mesora a dirigi un patruya na e sitio. Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un accidente unda cu e chauffeur di un Chevrolet Spark no a regula su velocidad ni a mantene distancia a bay dal tras di un Hyundai H1 taxi. Afortunadamente ningun hende a resulta herida.

Guardacosta Venezolano a recupera e 2 waverunner horta na Aruba y a detene un di e involucradonan na La Macolla

E 2 wave runnernan cu e dos Venezolanonan a apropia di nan di un manera indebi na nos isla Aruba a ser recupera na e sector La Macolla, peninsula di Paraguana segun reporte di e Zona Operativa di Defensa Integral Maritimo y Insular Occidental 72 (Zodimainoc) bao encargo di e Vicealmirante Andrés Arbeláez Duarte.

Esaki ta danki na e vigilancia continuo na e costanan y cu e delito a ser reporta mesora na tempo, e efectivonan militar a intensifica e plan di rastreo cu a permiti recupera e waverunnernan y a logra detene un di e involucradonan di e ladronicia. Despues di cu nan a apropia di e waverunnernan na Aruba y bandona e isla den un persecucion, e Unidadnan di Respuesta Inmediato Maritimo Barracuda (URRA) 181.1 a ser activa den full e peninsula di Paraguana, aunke a enfoca den Cabo San Roman. E waverunnernan aki tabata riba e strand di Punta Macolla

na momento di interveni ora e comision cu a detene un di e implicadonan den e hortamento, manteniendo e buskeda di e otro sospechoso cu a scapa a traves di e matanan den e zona. E detenido captura a ser identifica como José Gregorio Olazabal Zavala, di 34 aña, venezolano, di Los Taques kende den su detencion a confisca dos celular y un paspoort. Esaki a ser traslada na e Comando di e Stacion Principal de Guardacostas Punto Fijo y posteriormente te na Delegacion di e CICPC Punto Fijo, pa asina inicia e investigacion y e procedemento hudicial corespondiente, bao encargo di e Ministerio Publico asina a indica e Vicealmirante Andrés Arbeláez.

Ladronnan a forsa bentana chikito baha bentana grandi drenta pa horta den auto

Diabierna madruga a drenta informe di un caso di kiebro y ladronicia for di auto staciona den Rifstraat, mesora a dirigi un patruya na e sitio.
Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un caso unda desconocidonan a forsa bentana chikito baha bentana grandi drenta den auto pa horta pertenencianan. Polis a tuma e keho di e caso aki y ta pas'e pa e team di autodiefstallen.

A menos dies cacho a ataca un postbode

Diabierna mainta a drenta informe di cu cacho lo a ataca un persona banda di Scol Duna Un Man na Piedra Plat. Mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu a lo menos dies cacho lo a ataca un postbode y herid'e. Polis a haya informe di cu na un cas eynan lo tin nuebe cacho y tur ta cana los rond. Polis a purba di localisa e doño pero niun hende no a sali for di e cas. Na yegada di e ambulance nan a atende cu e victima y a

transporte pa Hospital. Polis a tuma datos di e sucedido aki. Tin di nota cu aunke tin ley di cacho, e departamento concerni cu esaki no ta funcionando.

Chauffeur a baha caminda dal palo di luz y auto a pega candela na Sero Pita

Diabierna madruga a drenta informe di un accidente unda e auto a pega candela na Sero Pita, mesora a dirigi tanto polis como bombero na e sitio.

Na yegada di e patruya a bin compronde cu aki ta trata di un Toyota Tercel blauw bayendo zuid cu a baha caminda na man drechi dal palo di luz bira 180 grado y pega na candela. Afortunadamente ningun hende a resulta herida. E candela no tabata grandi pero tabata pega cu un cura cu tin yerba y un cas den cercania. Na yegada di bombero ya caba esnan presente a logra paga e candela y nan a percura pa tur cos a keda sigur y safe y nan a bay bek nan kazerne, Como cu e auto no tabata tin su papelnan na ordo polis a confisca esaki.

Turista a bolter cu UTV

Diabierna merdia a drenta informe di un accidente riba e caminda di Natural Bridge, mesora a dirigi tanto polis como ambulance na e sitio.

Riba e caminda pa Natural Bridge mes nan no a topa nada pero un otro guia di tour a indica cu e accidente a sosode riba e caminda di Natural Bridge pa Andicuri y como cu ta dificil pa yega eynan cu e ambulance nan a pidi asistencia di e pickup 4x4 di bombero y asistencia di e personal di bombero pa via e caminda di Andicuri nan yega na e sitio mas cercano y mas viabel. E personal di bombero hunto cu e personal di ambulance a prepara e victima pa asina transporte den e baki di pickup di bombero te na Ayo Rock Formation unda cu e ambulance tabata wardando riba dje. Unabes den e ambulance a transporta e victima pa hospital.

Advertencia di siguridad pa carteranan di criptomoneda proteha cu LastPass

(CuraçaoChronicle) - Personanan cu haci uso di e manager di password LastPass pa sigura nan cuentanan online mester tuma accion inmediatamente y cambia nan passwordnan despues di un hack grandi y recien.

Si e personanan ta sigura nan cuentanan of carteranan di criptomoneda cu LastPass, nan mester urgentemente crea un cuenta nobo lo mas lihe posibel y move nan placa virtual na e cuenta nobo, Daan Keuper, e hefe di investigacion na Computest den Zoetermeer a adverti. "Esey ta e unico manera cu bo por sigura bo bitcoin," Keuper a splica.

E atake riba LastPass a sali na luz ana pasa. Hackernan a logra haya acceso na e conexion di wifi di un empleado su cas. Di e manera aki, nan a logra intercepta e password cu e empleado a usa pa log in. Esaki a duna acceso na e compania Mericano su sistemanan interno. E hackernan a logra haya acceso na data relaciona cu e usuarionan di LastPAss su passwordnan warda. E codigonan aki ta protehi y no por ser usa ainda, sinembargo pa algun di e usuarionan a logra kita e proteccion. Den e caso aki, e hacker ta haya acceso na tur e cuentanan di e usuario na mesun tempo.

Segun Keuper, aparentemente e hackernan ya caba a haya exito den esaki. "Bitcoins ta ser horta tur caminda for di e usuarionan di LastPass. Te awo, aproximadamente 30 miyon euro den bitcoin a ser horta."

Cuentanan di criptomoneda hopi biaha ta proteha cu un password, como un proteccion adicional nan ta haci uso di un codigo di 12 of 24 palabranan aleatoriamente selecciona conoci como e "seed phrase." E palabranan aki por ser usa pa obtene acceso na un cuenta si bo yega di perde acceso. E palabranan aki ta automaticamente crea ora un persona habri un cuenta y nan no por ser cambia.

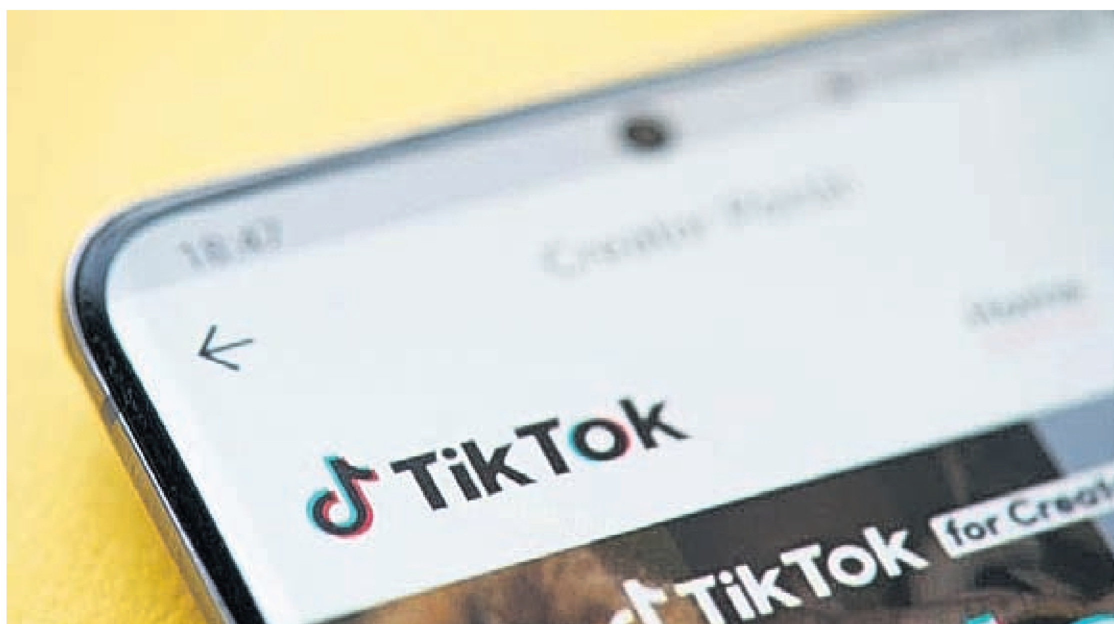
Tur hende cu a cay victima na e robo aki di bitcoin te awo tabatin un "seed phrase" warda den LastPass y nan data a cay den mannan robes. "Si partidonan malicioso logra yega na e frase, nan por saca e placa aunke cu bo cambia e password."

TikTok a haya boet di 345 miyon den caso di privacidad di data parcialmente lansa pa regulador Hulandes

(NLTimes) - TikTok a haya un boet di 345 miyon euro di parti di Data Protection Commission na Irlanda a causa di fracasa den proteccion di data di muchanan y e plataforma di red social su usuarionan menor di edad. E boet a keda determina dia 1 di september y a ser anuncia publicamente diabierna.

E caso aki a ser lansa parcialmente bao peticion di Dutch Data Protection Authority despues di nan propio investigacion tocante e plataforma di dos aña atras. E boet a ser otorga na TikTok Technology Limited, e plataforma su controlador di data pa usuarionan den e European Economic Area y Switzerland desde juni 2020. E entidad ta oficialmente basa na Dublin. E investigacion Irlandes a cubri e periodo di juli 31 2020 te fin di e ana aki pa determina si TikTok ta den cumplimento cu e Union Europeo su rekisitonan ora di trata data personal di muchanan menor di edad.

E regulador Irlandes a haya cu TikTok ta den violacion di 10 diferente seccion di GDPR. Entre nan, e cuentanan di muchanan menor di edad ta automaticamente publico, cual ta duna tur hende acceso na e contenido cu e muchanan publica sin importa si e persona cu mira e contenido tin un cuenta riba TikTok of no. Esaki no solamente a pone den peliger e muchanan di 13 aña, sino tambe esunnan mas hoben cu logra haci uso di e aplicacion.

Ademas di esaki, e adultonan facilmente por conecta nan cuenta na esun di un mucha, hasta si e adulto no ta verifica di ta un mayor of persona responsabel legalmente. Usando TikTok su Family Pairing, e adulto ta haci posibel cu por manda mensahe cu e muchanan for di e edad di 16 aña.

Autoridadnan na Irlanda tambe a bisa cu TikTok a crea un plataforma unda ta motiva usuarionan acepta opcionnan cu ta mas invasivo ora di crea un cuenta y despues publica un video. E compania a tambe a keda acusa di ta intencionalmente vago den provee informacion na muchanan menor di edad tocante e plataforma y nan cuentanan.

Den un declaracion di media, TikTok a bisa cu e preocupacionnan cu Irish Data Protection Commission (DPC) a trece dilanti ya caba a ser trata den comienso di 2021. "Nos ta den desacuerdo cu e decision, particularmente e nivel di e boet cu a impone," vocero di TikTok a declara. E compania tabata considerando su opcionnan den e decision di apelacion.

"DPC su criticanan ta enfoca riba funcionnan cu tabata den luga 3 ana atras y nos a haci cambio na esaki prome cu e investigacion a cuminsa, manera haci tur cuenta bao di 1 aña priva automaticamente."

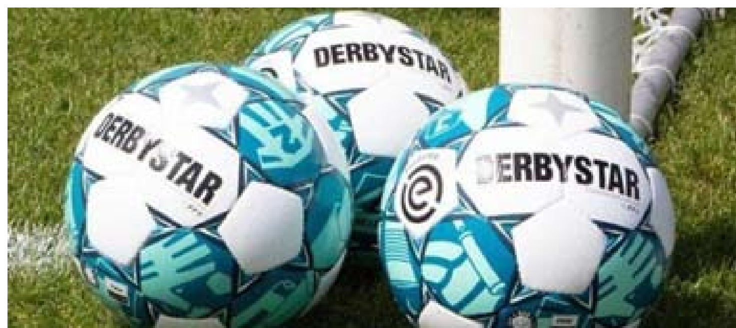
Den ana 2021, Dutch Data Protection Authority a duna un boet di 750,000 euro a causa di solamente provee un declaracion skirbi den ingles na muchanan Hulandes. E investigacionnan tocante TikTok a "revela mas problemanan den privacidad durante e tempo aki," cual a sali na luz den e caso Irlandes, segun e autoridad Hulandes a bisa riba diabierna.

Irlanda despues a ser puntra pa revisa e autoridad Hulandes su resultadonan inicial, pa conduci su propio investigacion y impone un sancion si suficiente evidencia surgi pa haci esaki. Autoridadnan Hulandes a haci e peticion pa motibo cu TikTok a habri su oficina na Irlanda den aña 2020. Dutch Data Protection Authority "no tabatin autorisacion mas pa haci un decision tocante un gran parti di e resultado di e investigacion."

Aña pasa, un version di Irish Data Protection Commission su decision a keda entrega na tur autoridadnan di supervision relevante na Europa.

ESPN ta sigura derechonan di Eredivisie te cu 2030 pa 750 miyon euro

(NLTimes)—Eredivisie CV y e canal di deporte Mericano, ESPN, a yega na un acuerdo pa extende e contract di television pa weganan di liga Hulandes te cu zomer di 2030. E acuerdo lo duna e clubnan di Eredivisie rond 750 miyon euro, segun De Telegraaf ta reporta.

ESPN y Eredivisie CV (ECV) ta partnernan di media desde 2010 ora nan a firma un contract di dies aña cu un opcion unilateral pa dos temporada mas. Desde e tempo ey, e clubnan a ricibi un averahe di rond 80 miyon euro anualmente. E contract ta caduca mey 2025.

Den e acuerdonan nobo, ESPN ta garantisa un cantidad di 135 miyon euro pa e clubnan pa un periodo di cinco aña, segun De Telegraaf. Un bonus di firma di 70 miyon euro lo sigui e firmamento final na fin di aña.

Segun e corant, e acuerdo nobo tambe ta stipula cu ESPN mester locuta en bibo tur wega den e Keuken Kampioen Divisie y e Azerion Vrouwen Eredivisie. Ainda no ta claro kico lo sosode cu e resumennan di e weganan di Eredivisie, cual actualmente ta ser locuta pa NOS. Potret di Derbystar.

Viking RB Mattison ta adresa declaracionnan racial contra dje riba red social despues di e perdida di Eagles

(AP)—Hungado di Minnesota Vikings, Alexander Mattison, a ricibi mas cu 60 "mensahenan cu falta di respet enorme" via red social cu a inclui declaracionnan racial y encurashamento di suicidio, segun e atleta a bisa ayera despues di e perdida mas recien di su team.

Mattison, ken ta di cuero color scur, a revela riba su Instagram Sstory cu el a ser tenta via mensahenan y den e seccion di comentario riba e plataforma digital pa su prestacion den e perdida di 34-28 di Minnesota diahuebs na Philadelphia, unda Mattison tabatin un di e cuatro fayonan di Vikings. El a urgi mas cu 60 usuario pa "refleha seriamente" riba nan palabra y con esaki por afecta un persona.

"Bao di mi helm, mi ta un humano, un tata, un yiu," Mattison a skirbi. "E cos aki ta demasiado robes." E maneho di Vikings a bisa den un declaracion ayera cu nan tabata "disgusta" pa e mensahenan dirigi na Mattison. "Simplemente no tin espacio pa palabranan of accionnan racista den deporta of sociedad," segun e team a bisa.

NFL tambe a publica un declaracion di condenacion: "Nos ta para firme cu Alexander y ta recorda fanaticonan pa corda riba e humanidad di tur hungado y celebra nan contribucion na e wega cu nos tur stima," e liga a bisa.

Villa Panamericano Santiago 2023

E prome proyecto di e Santiago 2023 Pan American Games a keda inaugura awe na e capital Chileno. E Villa Panamericano ta situa den e comunidad Cerrillos y tin 17 piso, 1,355 apartamento, a area berde grandi, weganan y tur distraicion cu a atletanan mester tini pa keda den forma confortabel y bon sosega durante nan estadia na e Weganan Panamericano.

Presidente di Chile, Gabriel Boric Font, Minister nan, Santiago 2023 Executive Director Harold Mayne Nicholls, atletanan Team Chile y e comunidad di Cerrillos a participa na e ceremonia di inauguracion.
Despues di e tour pa mira e apartamentonan y e area di e Villa, Presidente Boric a bishita e area principal unda a realisa e tradicional corto di sinta. E Weganan Panamericano lo ta di 21 di october pa 5 di november proximo na e ciudad Santiago, Chile. Mas cu claro nos delegacion di Aruba tambe lo ta presente pa competi na dicho weganan. Aruba lo competi den 11 disciplina di deporte cu 15 atleta.

BISTA POLITICO

Cu hopi agradecimento pa su bon trabou, partido MEP ta despedi di Shailiny Tromp-Lee como lider di fraccion di MEP

Dialuna mainta, Lider di partido di Movimento Electoral di Pueblo (MEP) sra. Evelyn Wever-Croes, a anuncia un cambio den partido, pa loke ta e posicion di lider di fraccion. Pa 2 aña consecutivo, Parlamentaria Shailiny Tromp-Lee (Shai), a desplega e funcion aki exitosamente. Durante su temporada como lider di fraccion, "Shai" a sa di haci su trabou cu amor y dedicacion, guiando henter e fraccion, sostene caminda tabata necesario, y yuda, caminda tabata tin mester. Pa fraccion di MEP, "Shai" tabata manera un mama, cu aunke no tur ora tabata facil, semper a percura pa durante reunionnan tur hende t'ey y tin tur informacion necesario. Su dedicacion y esfuerso pa cumpli cu su deber como lider di fraccion ta altamente aprecia.

"Como lider di partido Mep, mi kier a gradici "Shai"pa tur e sacrificio, dedicacion y esfuerso durante su añanan como lider di fraccion. El a sa di semper ta presente, cu un caracter firme, y cu e proposito di guia e fraccion riba e caminda corecto, pa como politiconan, semper tuma e miho decisionnan den bienestar di pais Aruba. Como mama di dos yiu, e sacrificionan cu bo a haci pa cumpli cu bo deber como lider di fraccion tabata grandi y di aprecia. Un danki di curason pa e bon trabou desplega" sra. Wever-Croes a expresa.

Parlamentario independiente, mr. dr. Ryçond Santos do Nascimento:

Gobierno ta flip-flop riba agenda LGBTQIA+

Gobierno cu pasonan grandi pa cu agenda LGBTQIA+
Mientras parlamento ta tratando un ley pa introduci matrimonio homosexual, gobierno a dicidi di duna prioridad na e agenda LGBTQIA+. E plan ta pa inventarisa con discriminacion ta tuma luga. En concesion cu esaki gobierno kier "educa" pueblo encuanto e grupo LGBTQIA+ pa asina combati discriminacion contra nan. Tambe gobierno lo enfoca riba ampliacion di e derechonan liga cu union civil. Asina gobierno ta alinea su mes cu e mesun agenda cu ta promove transexualidad y cu kier introduci "educacion" riba topiconan LGBTQIA+ pa muchanan na scol.

E agenda LGBTQIA+ ta boks cu Cristianismo
No ta secreto cu e agenda LGBTQIA+ ta bay linea recta contra norma y balornan Catolico y specialmente cu doctrina encuanto matrimonio. Ademas e movemento LGBTQIA+ ta bagatelisa cristianismo como un religion anticua, corumpi y ignorante. E ta boga pa silencia tur idea cu tin un origen religioso, bao di e pretexto di separacion di iglesia y estado. Ademas e movemento LGBTQIA+ tin e tendencia pa acusa cristianismo di ta un religion cu ta fomenta homofobia y violencia.

E tacticanan aki ta engañoso, pasobra doctrina catolico ta expresa claramente cu bida humano ta sagrado y cu cada persona tin dignidad. Doctrina cristian ta enfatisa cu Cristo a muri na cruz pa cada persona, sin haci distincion a base di rasa, sexo, preferencia sexual of cualkier otro motibo. E uzo di separacion di iglesia y estado pa silencia personanan cu ta identifica nan mes como cristian ta un perversion grave di e idea cu e Iglesia y e Estado no por eherce autoridad den e asuntonan interno di otro.

Matrimonio ta sagrado
Segun doctrina catolico e famia ta e fundeshi di sociedad. Famianan fuerte y stabiel ta crea bienestar y e fibra moral di un pueblo. Si kibra e famia, henter nos sociedad ta cay den otro. P'esey Santa Famia di Hesus, Maria y Hose ta haya un luga asina special como modelo di famia y como ehempel di amor, obediencia y lealtad.

Ademas matrimonio ta un sacramento. E ta un convenio entre un homber y un muhe cu Dios mes a crea pa refleha e amor y unidad di Hesus cu su Iglesia. E propositonan principal di matrimonio ta e procreacion y educacion di yiu. E famia ta e prome scol y p'esey nos mester tin cuidao cu pretextonan di otro cu kier "educa" nos yiunan, kitando e responsabilidad di mayornan.

E famia ta e "iglesia domestico". Esaki ta nifica cu e hogar ta un luga na unda ta cultiva fe, ta practica oracion y na unda ta sembra balornan moral. Segun e enseñansa social catolico miembronan di famia mester sostene y cuida otro den tur aspecto. Asina famia ta bira e prome luga pa siña e importancia di cuida nos prohimo. Famia mester ta e prome luga pa siña compasion, husticia y solidaridad. Si nos kier un sociedad mas husto, mas resiliente y mas prospero, nos mester cuminsa na inverti den e famia.

MEP-AVP ta promove e agenda LGBTQIA+
P'esey ta tristo cu e mesun ministernan cu a dicidi pa bay den cassatie contra matrimonio homosexual, ta promove un maneho completamente anti-catolico. Ainda nan tin e excusa cu nan ta social democrata, pero AVP realmente ta un desapunto total. AVP ta uza e Enciclica Rerum Novarum di Papa Leo XIII pa campaña cu e "Bon Comun", mientras Mike Eman ta bay linea recta contra e doctrina social catolico bisando cu economia ta "mas importante cu matrimonio". E realidad ta cu Desiree Croes y Miriam Tonk-Croes ta fluister den su horea pa prohibi candidatonan Wendrick Cicilia y Dennerich Kelly di bisa algo pro-matrimonio tradicional, mientras Benny Sevinger, Mervin Wyatt-Ras y Mike de Meza ta hisa e bandera arco-iris.

*Bista Politico ta un seccion di **Bon Dia Aruba** specialmente pa brinda oportunidad na tanto partido politico como politico individual pa expone nan opinion. Contenido publica di ningun manera ta refleha opinion di **Bon Dia Aruba** y ta pa responsabilidad exclusivo di e organisacion/individuo cu ta ofrece esaki pa publicacion. **Bon Dia Aruba** ta reserva e derecho di no publica texto ofreci, si esaki segun e medio no ta cuadra cu e normanan di decencia cu nos ta mantene, pa evita contenido cu ta innecesariamente ofensivo. Esaki suheto na evaluacion exclusivo di **Bon Dia Aruba**.*

BISTA POLITICO

Lider di partido Curpa Eric Ras:

Pueblo no por sigui vota pa politiconan cu a desangra nos pais a base di mentira

Den bida cada stap cu bo dal tin consecuencia. Ora pueblo bay urna electoral pa deposita nan vota tambe tin consecuencia. Awe nos ta biba e consecuencia ora un pueblo ta vota pa un partido politico cu durante campaña a priminti cu lo goberna sin medida, pero ta hiba un maneho yen di medida. Un falta grandi di integridad ta e origen di e comportacion maligno aki. Integridad kiermen sea corecto hasta ora ningun hende ta mira bo.

Nos politiconan pa hopi aña ta carece di integridad. For di 1986 te cu eleccion 2021 politiconan a yega na poder cu gañamento. En bes di pueblo haya prosperidad e politiconan aki a dal pueblo hopi tubo y awe pueblo ta biba den miseria. Cuanto hende e gobernantenan aki por a duna trabao? Gañamento tambe ta un falta di integridad. Unda integridad a keda? P'esey partido CURPA ta di opinion cu pa hopi dia caba e gobierno mester a bay cas.

E proyectonan Public Private Partnership a cuminsa durante periodo di gobernacion(2002-2009) di partido MEP. A traha prome e di Belastingkantoor, Centro di Husticia na Macuarina y na 2004 a traha e warda di polis na Shaba. Ora gobierno a cambia na 2009 e gobierno di partido di AVP a sigui cu e proyectonan Watty Vos Boulevard, Green Corridor, Hospital, J.F. Kennedy Education Center y MFA pa un suma bruto di 97 miyon florin pa aña. Aruba su debe nacional ta riba 6 biyon florin na un interes di 6.5% pa aña y esaki ta sin ningun proyecto. Si nos mira bon 390 miyon florin ta wordo paga tur aña na interes. Public Private Partnership ta proyectonan basa riba e principionan di Sustainable Development Goals esta 17 puntonan den e Agenda 2030. E mesun agenda prome tabata conoci como Agenda 2021. E Bon Comun tambe ta sali for di e Sustainable Development Goals. E ta un agenda comunista y ela cuminsa bao di partido MEP despues partido AVP y atrobe bao di gobernacion di partido MEP. Riba 23 di September 2022 Parlamento di Aruba a hisa e bandera di Sustainable Development Goals recordando e di 7 aña.

Pueblo no lubida e acuerdo CommonTrust Network cu nos prome minister a firma 17 di December 2020. Aruba a bira e prome pais den Caribe cu a firma pa join CommonTrust Network. Aki den tambe tin acuerdo di e paspoort digital. E Agenda 2030 ta pinta hopi bunita pero te cu awe e ta un agenda comunista cu e meta principal ta pa reduci e poblacion mundial mediante e arma biologico cu yama covid-19 y e experimento genetico cu nan a yama vacuna cu nunca a haya aprobacion di FDA na Merca. P'esey e lema ta lo bon no tin nada y lo bo ta feliz. E tantisimo medidanan aki pueblo ta kedando sin nada. Awor nan kier bin cu un otro lockdown y un otro vacuna cu no tin aprobacion di FDA di Merca. E lockdown nan kier cuminsa den luna di September aki y October 2023.

E memorie van toelichting di presupuesto 2024 pagina 73 ta trata e derecho di igualdad. Ta indica cu ningun hende mester wordo laga atras. Aki nan ta referi na e casamento di mesun sexo cu mester wordo legalisa. E geregistreerd partnerschap a habri porta pa e casamento di mesun sexo y lo sigui pa legalisa e parti di pedofil. E Pandora box a cuminsa habri. Esnan cu a mira e pelicula Sound of Freedom cu pa 5 aña a bringa pa no wordo realisa a habri wowo di hopi hende. E traficacion di mucha ta mas lucrativo cu e negoshi di droga. Muchanan cu ta wordo abusa, sacrifica y pa despues bende nan organonan. E isla di Epstein lo expone hopi nomber di artista, politiconan, reynan y director di banconan envolvi di un manera of otro den e negoshi aki. Un negoshi cu ta mas lucrativo cu esun di droga. P'esey partido CURPA ta comparti e lema cu e criaturanan di Dios no ta na benta.

Nos gobierno no por keda sconde tras di un agenda diabolico/comunista. Nos di partido CURPA ta kere cu nos supuestamente Cristian ta na altura di e agenda scondi aki. Por mira claramente cu e agenda ta hinca den e presupuesto 2024 cu mester wordo trata. Si bo ta bisa cu bo ta cristian anto bo no por tene man cu scuridad y forma parti di nan maldad. Dios su boluntad ta perfecto. E luz di Dios sigur lo briya riba e scuridad y lo saca tur cos na claridad. Partido Curpa e unico alternativa.

Lider di partido MEP Evelyn Wever-Croes:

"Mi tin tur confiansa cu Parlamentario Tevreden lo sa di eherce cabalmente su funcion como lider nobo di fraccion di MEP"

"Cu su caracter, el lo sa di mantene e ekipo uni pa hunto sigui traha na bienestar di pais Aruba"

Dialuna mainta, Lider di partido Evelyn Wever-Croes a anuncia e nombramento di Parlamentario Hendrik Tevreden como lider nobo di fraccion di MEP den Parlamento. Sr. Tevreden tin un caracter poco diferente na e lider di fraccion saliente, Sra. Shailiny Tromp-Lee, pero e mesun determinacion, y amor pa mira pais Aruba progresa. Un aspecto positivo di su personalidad, ta cu Hendrik ta un "teamplayer", y esaki lo yuda grandemente den guia y lidera e ekipo aki exitosamente.

"Como lider di partido MEP, mi tin tur confiansa cu Hendrik lo haci un bon trabou pa partido, lo sa di mantene e ekipo uni, pa asina hunto partido MEP sigui bay dilanti, trahando na bienestar di pais Aruba. Mi ta desea Hendrik tur clase di exito, hopi sabiduria y pasenshi pa por cumpli cu tur e responsabilidadnan cu e posicion di lider di fraccion ta trece cune" Lider di partido Evelyn Wever-Croes a expresa.

Baki den Bario t'ey back awe den Santa Cruz

Awe lo tin e di dos edicion di Baki den Bario na Stadion Nadi Croes & Crismo Angela na Santa Cruz. Lo tin baki pa diferente tipo di desperdicio den e parkeo di e stadion for di 7'or te 11'or di mainta.

A traves di un comunicado di prensa, Minister di Naturalesa, a haci un yamado na tur ciudadano cu lo haci uzo di e oportunidad aki pa tira nan desperdicio afo pa tene cuenta cu e orario stricto aki ya cu ta teniendo cuenta cu e schedule di e facilidadnan di procesamento di desperdicio.

E prome edicion di Baki den Bario a tuma luga dos siman pasa na San Nicolas a haya un gran acogida di pueblo di San Nicolas. E ciudadanonan a haci bon uso di e oportunidad pa separa y trece nan desperdicio pa benta afo sin ningun costo.

Segun e comunicado ta informa, den total a colecta 20 baki di desperdicio mescla, 1 baki di desperdicio di construccion, 6 baki di desperdicio di metal, 1 baki di e-Waste y 6 baki di Green Waste.

Reaccion ariba e prome Baki den Bario tabata positivo di parti di comunidad. For di algun usuario felicitando Minister Arends pa e iniciativa te na algun otro usuario cu tabata pidi pa extende e tempo cu e Baki den Bario ta habri of pone mas baki.

Ta recorda tur persona cu mester prepara y separa tur e desperdicio cu kier trece. Bureau City Inspector ta encarga cu e supervision y control di fluho pa e actividad di Baki den Bario. Tambe ta recorda e tipo di desperdicio cu ta wordo acepta durante Baki den Bario.

e-Waste
e-Waste ta referi na tur aparato electronico rond di cas cu no tin uzo mas of cu no ta sirbi. Algun ehempel di e-Waste ta:
Television
Computer
Laptop
Printer
Celular
Radio
Speaker

Camara
Consola di Wega (X-Box, Playstation, Nintendo)
No por trece bateria di un solo uso ni recargabel (AA, AAA, etc.). Tene esakinan na cas te proximo aviso.

Green Waste
Green Waste ta referi na material cu ta biodegradabel cu ta sali di naturalesa. Esaki ta exclui material manera cuminda, pallet, plywood, etc. Algun ehempel di Green Waste ta:
Planta
Palo di mata
Blachi di mata
Yerba

Construction Waste
Construction Waste ta referi na desperdicio cu ta wordo produci ora di construccion cu ta relativamente limpi y por wordo recicla. Esaki ta strictamente exclui asbest. Algun ehempel di Construction Waste cu ta reciclabel na Aruba ta:
Cement
Santo
Pavers
Concrete

Bulk/Mixed Waste
Bulk/Mixed Waste ta referi na obhetonan di tur tipo cu no por wordo recicla of mester di wordo pre-procesa pa por saca e material reciclabel (por ehempel, metal di un corchon). Esaki ta estrictamente exclui material radioactivo, kimico, azeta, verf, etc. Algun ehempel di Bulk/Mixed Waste ta:
WC
Fregado
Mueble
Corchon
Paña
Tubo di PVC/Tubo
Tur tipo di plastic
Rubber
Taira
Palo/Plywood
CD/Disco

Metal
Metal como desperdicio ta referi na tur tipo di material cu ta contene cantidad grandi di metal haya rond di cas. Esaki ta exclui auto bieu (wacharaca). Algun ehempel di esaki ta:
Dryer
Kabel/Waya
Wasmashin
Airco
Pijp/Tubo
Mueble di hero
Parti di motor
Bais
Zinc roof sheets(Zim)
Heki di hero
Herment
Pomp
Aluminium bentana/porta

Resultado Sorteo
15 september 2023

Alexander

Cadena Alexander Lottery ta presenta resultado di weganan di suerte

DIARIO	KORSOU	SUPER4	FLAMINGO
6731	5735	1275	5445
1933	0292	SUPER5	7107
5231	2784	-	1657

MERDIA	ANOCHI
CATOCHI	CATOCHI
Sorteo # 4034	Sorteo #
2016	7560
5200	5122
6859	8948
MULTI-X	MULTI-X
fp	X2
BIG 4	BIG 4
Sorteo # 4034	Sorteo #
2114	8663
OFF	OFF
Sorteo # 2090	Sorteo #
5073	9201
ZODIAC	ZODIAC
Sorteo # 4034	Sorteo #
9914	3359
Capricorn	LIBRA
LUCKY 3	LUCKY 3
Sorteo # 908	Sorteo #
681	766
MULTI-X	MULTI-X
x3	FP

LOTTO 5	
Sorteo #	Joker Letter
x Jackpot	Proximo Jackpot
x Match 4+	
x match 4	
x Afl. 12,00	

LOTTO DI DIA	02-04-18-24-27
Sorteo #	Proximo Jackpot
x Jackpot	AFL. 122,000.-
x Match 4	
x Afl 8,00	

MINI MEGA	01-02-18-29
Sorteo #	Mega Ball: 06
x Jackpot	Proximo Jackpot
x match 4	AFL. 270,000.-
x Afl. 500,00	
x Afl 50.00	
x Afl.15,00	
MINI MEGA MEGA PLUS	AFL. 370,000.-

King Classic Sudoku

		4		3		7		5
						2		
		5		9	1		6	
	7			2			1	4
8		3						
				1	3			
7						6	2	
	5				6		3	
3		2		7				

Difficulty: ★★★★ 9/16

Clasificado
ECONOMICO aviso@bondia.com

Personal GRATIS max. 20 palabra
PASA LAGA BO AVISO NA OFICINA DI BON DIA ARUBA WESTSTRAAT#22 FOR DI 9:00AM-4:00PM
Email nos na classified@espnv.com

SERVICIO PUBLICO
Limpiesa pa cas y auto
Presure wash cura di cas
Laba muebles, laba tapijt
laba vloer
Tel. 593 9464

SERVICIO PUBLICO
Buscando auto pa huur y na bon prijs? yama nos
Tel. 593 9953/ 593 8453

TA BENDE
BBQ Grill tipo cilinder "criyoyo" duradero
Prijs Afl.250
Tel. 569 7787

SERVICIO PUBLICO
Nos ta chapi, corta y planta mata, brinda tur servicio cu bo cura mester. Tira sushi afo,
Tel. 738 1908

SERVICIO PUBLICO
Sushi den cura pa solamente 50,- pa buelta, nos ta lante lague limpi
Call 592 5766

SERVICIO PUBLICO
Masaje reductores, terapias para el dolor, terapia infraroja, kinesiotape, tratamiento faciales
Avicenastraat #18 local A
Tel. 566 1412 /561 8520

SERVICIO PUBLICO
Ta traha y renoba Cas drecha dak, ta basha vloer, pleister, verf cas, traha cura, pega mosaico
Tel.563 4168

TA BENDE
Combo di regalo pa tur ocasion:
Mugs, kerki di biña, tablashi cu leyenda
Pa mas informacion
Cell whatsaap 567 2907

TA BENDE
1 box di palo den bon condicion
Fls.50.00
Tel. 560 8929

SERVICIO PUBLICO
Ta haci tur trabou di construccion y carpinteria y tur cos cu ta furamento di stul
Tel : 746 0518 / 569 7539

SERVICIO
Unified One Events
Photos , films, wedding
Tel. 749 2533

SERVICIO PUBLICO
Nos ta haci trabou di plomeria, electricidad, hardineria incluye hiba sushi Handy man.
Tel.742 6250

SERVICIO PUBLICO
Mi ta ofrece pa cuido di mucha di dialuna pa diabierna y weekend. Pa informacion
Tel. 558 7310

SERVICIO
Reforsamo papiamento-españo, of españo pa papiamento pa hende mayor y mucha
Tel. 563 4641

SERVICIO PUBLICO
Pa haci trabow di verf y chapi, tur mantencion di pafor di cas
Yama y puntra pa Benito na
Tel.630 5185

SERVICIO PUBLICO
Handyman
Pa trabouw di verfmento plumbing tuberia, chapi, limpieza di cura, drecha mata
Tel : 567 1108

SERVICIO PUBLICO
Mi ta ofrece servicio pa haci reparacion di porta, ventana y hopi mas. Pa mas informacion
Tel. 563 6762

SERVICIO PUBLICO
Pa trabou di data-entry of update di bo administracion pls contact:
Tel.568 2339

SERVICIO PUBLICO
Mi ta ofrece servicio di electricista en general corto circuito y mantencion
Tel.566 5026

Sushi den cura?
Ta piki sushi cu pick-up grandi pa Afl 75,= pa buelta.
Yama nos na
561 4297 of 561 5179

SERVICIO PUBLICO
Mi ta chapi, lanta sushi, corta mata, transporta frigidaire, was-machine biew, drecha cas, etc.
Tel. 564 1979

SERVIO PUBLICO
Ta ofrece pa verf y chapi cura bon prijs. Nos ta hiba e sushi.
Yama pa mas informacion na
563 4828 / 5679610

TA BUSCA
trabou pa haci cas limpi, negoshi of oficina
Tel.561 3910

Pronostico di tempo

Tempo:
Parcialmente nubla cu un posibel awasero breve.

Temperatura maximo 35 grado Celsius.
Temperatura minimo 29 grado Celsius.
Indice di calor (heat index) den y rond di oranan di merdia: 36 pa 44 grado Celsius.
UV index: 12.

Temperaturanan lo ta riba normal den proximo 24 ora. Ta pidi publico pa tene e precaucionan necesario pa evita complicacionnan di esaki.

Bahada di solo : 6:41 pm
Subida di solo : 6:29 am.

Biento:
Modera for di direccionnan entre oost-noordoost y oost-zuidoost;
Forsa 3 te 4 (12 te 30 km/ora, 7 te 16 nudo) durante di dia basta fuerte te posiblemente fuerte den rafaga;
Forsa 5 te 6 (31 te 50 km/ora, 17 te 27 nudo)

Situacion general di tempo pa proximo 24 ora:
No ta spera cambionan significante den e tipo di clima cu tin nan e momentonan aki. Humedad den nivelnan mas abou ta relativamente tiki y esaki lo stroba desaroyo di nubianan cu por produci awasero. Pa e motibo aki clima generalmente seco lo domina.

Condicionnan maritimo/ estado di lama:
Na partinan protegi di costa: keto, rond di 1 pia.
Na partinan zuid: trankil, entre 2 pa 3 pia.
Na partinan oost te noordwest di costa: generalmente modera entre 3 pa 5, localmente 6 pia

Cas Di Cultura
Vondellaan 2 Aruba
297-582-1010

F A D A
Campanastraat 5 Aruba
297-583-2999
297-583-9610

F A V I
Primavera 233 Aruba
297-582-5051
297-582-5222

F E P O
Engelandstraat 15 Aruba
297-583-1016
297-583-6607

Fundacion Contra Violencia Relacional
Tel: 583-5400

Fundacion Autismo Aruba
Irenestraat 21 Aruba
297-588-1179

Fundacion Pa Nos Muchanan
Cumana 2 Aruba
297-583-4247

Fundacion Tel Pa Hubentud
Wilhelminastraat 19 Aruba
297-588-6138

Koningin Wilhelmina Fonds
Spinozastraat 9 Aruba
297-582-0412

Mary Joan Foundation
Sabana Blanco 8 Aruba
297-588-9999

Rode Kruis Aruba
Pedro Gallegostraat 14
Tel.297-582-2219
Fax 588-3376

Famia Planea (SBVO)
Avenida Milio J Croes 17 B Aruba
297-588-9591
www.famiaplanea.org
famiaplanea@hotmail.com

Stichting Fundacion Guia Mi
George Madurostraat 34
297-582-0088

Y M C A
Calbasstraat 1 Aruba
297-582-3072

AL-ANON group
Sabana Liber #8, Noord (close to the hotels)
Tel: 736-2952 or 593-7081

Dokter na warda

Oranjestad	San Nicolas
Hospital	Imsan
7:00 pm / 10:00 pm	24 ora

Botica na warda

Oranjestad:	San Nicolas:
Oduber	San Nicolas
Tel. 582 1780	Tel. 584 5712

EMERGENCIA 911

POLIS

Oranjestad	100
San Nicolas	104
Santa Cruz	105
Noord	107
Tip Line	11141
Brandweer	115
Ambulance	911
Hospital	527-4000
Imsan	524-8833
Warda Costa	913
Seguridad Nacional	11911
Cruz Cora	582-2219

BOTICA

Aloe	584-4606
4 Centro Medico	584-5794
Central	585-1965
Dakota	588-7364
Del Pueblo	582-1253
Eagle	587-9011
Kibrahacha	583-4908
Maria	585-8145
Di Servicio Noord	586-4606
Oduber	582-1780
Paradera	588-6638
San Lucas	584-5119
San Nicolas	584-5712
Santa Anna	586-8181
Santa Cruz	585-8028
Sero Preto	584-4833
Trupial	583-8560

UTILIDAD

Setar	117
Web	525-4600
Elmar	523-7147

FUNERARIA

Aurora	588-6699
Royal Funeral H.	586-4444
Ad Patres	584-2299
Olive Tree	584-8888

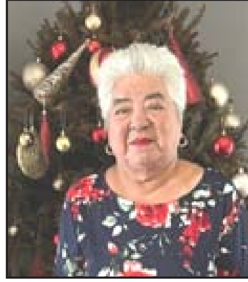
Servicio di Taxi

Aruba Transfer Tour & Taxi C.A.
Tel: 582 2116 /582 2010

Taxi Adres Services (24h)
Tel. 587 5900

A1 Taxi Services Aruba
Tel: 587-8850
Tel: 280-2828
Whatsapp: 592-7024

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Laga tur loke ta spera mi ta bunita
Laga tur locual cu mi encontra na caminda ta bunita
Laga tur locual cu mi laga atras keda bunita y
Laga esakinan termina den tur buniteza.
Autor: Cado Wever.

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima:

Yolanda F. Webb-Brete

Cariñosamente yama "Mama, Mama bieuw, Mama Aya, Tante Yolanda"
*10-09-1945 - †11-09-2023

Na nomber di su:
Yiunan:
Ivy Webb
Desiree Webb
Soraya Webb
Mescos cu yiu:
Edwirah Brete y famia
Carianne Rivero y famia
Nieto y nietanan stima:
Karolyne y Giovanni Koolman, Kiandrah Webb, Zaylis y Whilmerd Croes, Shaqion Webb

Bisanieto y bisanietanan:
Kayra Koolman, Gion Koolman, Zayenne Croes, Xayvion Kock, Raylinne Trimon

Mescos cu nieta:
Stefany Maduro, Sheila Beddo, Belki Jose Pelayo

Rumannan:
†Mario y Elda Brete y famia
Elizabeth y †Adelbertus Britten y famia
†Ronny y †Helena Brete y famia
Milda y Lucas Maduro y famia
Greta y Nico Lampe y famia
Edwin y Carina Brete y famia
Rudy y Lourdes Brete y famia
Michael Lampe

Sobrino y sobrinanan:
Elton y Rubiela Lampe y famia
Jeremy y Sobella lampe y famia
Rayen y Jovanca y famia
Ruthlina Brete y yiunan
Jordan Brete y yiu
Ricky Brete y yiunan
Shirley Brete y yiunan
Ronulfo Maduro y yiunan
Marcelino y Bianca y yiunan
Julaica y Marcial y yiunan
Sheila Maduro
Elvis y Ligia Brete y famia
Mayra y Robert Ras y famia
Mirelfa y Jairo Kelly y famia
Efrem y Elisette Britten y famia
Alvin Webb y yiunan
Joslin Giel y famia
Francis Webb y Astrid

Ihanan:
Fabiola Danies -Thiel, Lisette Danies-Quihada
Primo y primanan

Amiganan serca:
Ina Tromp, Elmira Colmenares

Bisiñanan:
Dennis y Frida de Mei y famia, Cristian y Dora Mejia
Ex suegra: Clara Maduro
Famia na Venezuela: Pelayo, Colina, Saloni, Hernandez, Noroño

Demas famia:
Webb, Brete, Koolman, Britten, Petrochi, Maduro, Lampe, Orman, Erasmus, de Mei, Danies, Giel, Kock, Trimont, Tromp, Franken, Semeleer, Rivero, Kelly, Chiquito, Quant, Silvania, Luidens, Ras, Croes, Rosina, Laclé, Jansen

Ta invita pa acto di entiero cual lo tuma lugar na Misa Juan Pablo II na Tankileendert, dialuna 18 di september 2023 di 2'or pa 4'or di atardi.
Despues lo sali pa Santana Catolico na Noord.

Condolencia lo tuma lugar na Aurora Funeral Home diasabra 16 di september 2023 di 7'or pa 9'or di anochi.

Disculpa nos si den nos tristesa nos por a lubida algun famia of conocir.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Drenta su portanan cu gradicimento, drenta su tempel cu cantica di alabansa, glorific'e, bendiciona su Nomber.
Salmo 100:4

Ta participa fayecimento di:

Miriam Filomena Tromp

Mihor concoi como "Michi of Mimi"
*16-04-1972 - †02-09-2023

Na nomber di su:
Yiunan:
Yurianne Tromp
Miriangela Tromp
Tiffany Tromp

Nieta:
Prisha Williams

Pareha:
Edwine Ridderstap

Manera ruman:
Jacky Wernet
Ineke Webb
Judith Wernet

Demas famia, amigonan y conocirnan mucho pa menciona.

Ta invita pa acto di despedida cual lo tuma lugar na Misa Sta Filomena na Paradera diasabra 16 di september 2023 di 2'or pa 4'or di atardi.

" Señor ta husto y E ta gusta un conducta cu ta husto.
Hende sincero lo mira su cara"
Ps 11:7

Cu dolor na nos curason, nos ta participa fayecimento di nos ser stima:

Juan L. Cuba

Cariñosamente yama "Juancho"
*09-07-1945 - †09-09-2023

Na nomber di su:
Yiunan:
Gregory L. Cuba
Calvin L. Cuba y Kathrin Richardson
Vidal Cuba

Nieto(a)nan:
Anaïs
Jordan
Chakian
Jeziene
Nathania

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Rumannan:
Vale Cuba
Lola Cuba

Sobrino(a)nan:
Germina, Billy, Melinda, John, Jessica, John John, Melissa, Prescila, Ghislaine, Raiza, Lee-Ann, Jilliann
Primo y primanan, ihanan, sua y cuñanan, amigonan y conocirnan.

Demas famia: Cuba, Thiel, Richardson, Werleman, Krist, Vrolijk, Panneflek, Ridderstaat y demas famia.

Ta invita pa acto di entiero cual lo tuma lugar na Aurora Funeral Home dialuna 18 di September 2023 di 2or pa 4or di atardi.
Despues lo sali pa Santana Central Sabana Basora
Disculpa nos si den nos tristesa nos por a lubida algun famia of conocir.

"Jehova es mi pastor, nada me faltará en lugares de delicados pastos me hará descansar"
Salmo 23.

Con inmenso tristeza en nuestros corazones anunciamos el fallecimiento de esposo amado y padre querido,

Andres Almarracin Acuña

11-08-1956 – 07-09-2023

Esposa: Ana Cruz Mamani

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory

Hijos:
Sebastian Joao Almarracin Cruz
Joshua Andres Almarracin Acuña
Nicolas Alex Almarracin Acuña
Rashid William Almarracin Acuña

Les agradecemos a todos que de alguna u otra forma hayan compartido con él los momentos felices de su vida.

La noche de pésame y despedida tendrá lugar el lunes 18 de septiembre 2023 de 18:00~21:00, Royal Funeral Home, Cumana 44, Oranjestad, Aruba.

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Alicia Mercedes Ras-Henriquez
*03-11-1945 - †08-09-2023

Na nomber di su:
Casa: Eddy Pedro Ras
Yiunan:
Eddy Jose Ras
Raul Eduardo Ras y famia
Nietonan:
Rulliene Ras, Yxienne Ras, Zhayonne Ras

Tata: †Salvador Henriquez
Mama: †Alicia Jimenez
Rumannan:
Maria Luisa Henriquez de Esquirol y famia
Beatriz Henriquez de Triviño y famia
†Juan Henriquez y famia
†Carlos Henriquez
†Candelaria Henriquez y famia

Tanta: †Olga Matos Jimenez na Aruba

Primo(a)nan: Olga Leidel Matos y famia, Franklin Matos y famia, Marlyn van Koppenhagen Matos y famia, Alicia Matos y famia, Mayra Alvarez Matos y famia, Olga Jimenez Arciniega y famia, Ruth Marina Jimenez Arciniega y famia

Swa y cuñanan:
†Ignacio Ras y famia
†Rafael Ras
Leonora Ras y famia
Juan Ras y famia
Genara Ras y famia
Judith Ras y famia
Rubi Ras y famia
Timotheo Ras y famia
Pascual Ras y famia
Anchi Malmberg y famia

Amiganan: Blanca Maduro Hoyos y famia
Bon amiga di cas: Maritza y famia, Doris y famia

Demas famia: Ras, Henriquez, Geerman, Werleman, Matos, Maduro

Nos disculpa si den nos tristeza nos por a lubida di menciona un famia of conocir.

Ta invita pa e acto di entiero cu lo tuma lugar diasabra 16 di September 2023 na misa Inmaculada Concepcion di 2:00 pa 4:00 pm, despues saliendo pa Santana catolico na Sta. Cruz.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

Cu honda pena pero conforme cu boluntad di Dios nos ta anuncia fayecimento di

Elsa Romelia Augusta Lindesey
10 mei 1943 - 11 september 2023

Na nomber di su:
Yiunan:
Solange Magdalena y pareha
Jason Magdalena y Pebbles Magdalena-Gravee

Nietonan:
Bryson Magdalena
Cataleya Madgalena
Maleek Magdalena

Rumanan:
†Morris Lindesey y famia
†Frankie Lindesey y famia

Sobrinonan:
Guillermo Gelmo Smith y famia
Don Lindesey y famia
†Dwayne Lindesey y famia

Iha:
Glen Julien

Manera ruman:
Barbara Warren

Manera yiunan:
Lisette James y famia
Tiesmeline Jones y famia
Gina Espacia y famia
Robert Arends y famia
Gino Kuiperi y famia
Meagan Berkel-Nugloze y famia

Danki na Sra Alba Susana y Sra Gloria pa e bon cuido durante su enfermedad.

Ta invita demas famia, bisiña, amigo y conocirnan pa acto di entiero cu lo tuma lugar diasabra 16 September 2023 for di 1:00pm pa 3:00pm na Misa San Fransisco na Oranjestad. Despues lo hiba Elsa na su ultimo lugar di sosiego na Santana na Sabana Basora.

Oportunidad pa condolencia lo ta diabierna 15 September di 7'or pa 9pm na Aurora Funeral Home

Fundacion Telefon pa Hubentud Aruba ta presenta My life, My chance

Banda di e servicionan di telefon, email, chat, lezing y workshop, Fundacion Telefon pa Hubentud Aruba ta desaroya y implementa proyectonan tambe. Un di e proyectonan mas nobo di Fundacion Telefon Aruba ta My Life, My Chance.

Datos local ta mustra cu e edad di e hoben cu ta bin den contacto cu husticia mas y mas ta birando mas jong. Comportacion di hoben, norma y balor, educacion di nos hobennan, ta temanan di combersacion tur dia.

Basa riba esaki Fundacion Telefon pa Hubentud Aruba a crea e proyecto My Life, My Chance. My Life, My Chance ta un programa cu lo pasa na television cu un famia completo por mira. A traves di My Life, My Chance e discusion den famia ta ser stimula. My Life, My Chance ta duna un bista den posibel consecuencianan na momento cu un hoben tuma un decision cu por resulta bon of menos bon. Via di lensnan di camara nos lo haya un bista den bida di tres hoben. Durante e episodionan e hobennan ta conscientisa e hobennan y mayornan di Aruba tocante e resultado di un decision bon of menos bon.

My Life, My Chance lo pasa na Telearuba ariba 18 y 25 di september y 2 di october pa 9:00 di anochi. Durante e prome temporada di My Life, My Chance e presentador Leonardo Philips ta hiba combersacion cu Sarah-Quita Offringa, Gabriel Alexander y Gilbert Webb.

My Life, My Chance por a ser crea danki na sosten di Setar N.V, Web Aruba N.V, Aruba Airport Authority N.V., The Salamander Group y Do It Center.

Aurora
Royal Pray
Funeral Home & Crematory
Cumana # 76 & # 44/ van Speyckstraat # 1
Oranjestad, Aruba
Telephone: (297) 588-6699
E-mail: info@aurorafuneralaruba.com

"Señor ta mi wardador, mi'n tin falta di nada
Den cunucu di yerba berde e ta ponemi sosega.
E ta hibami na awa trankil,
Pa mi bolbe haña forsa".
Salmo: 23

Nos ta anuncia fayecimento di:

Henk Stanley Vreeswijk
*21-04-1957 - †14-09-2023

Acto di entiero lo wordo anuncia despues.

Lider Italiano Giorgia Meloni ta priminti cu lo tuma "medidanan extraordinario" pa trata cu aumento di migrantenan

(AP) - Prome Minister Italiano Giorgia Meloni a priminti diabierna cu e lo tuma "medidanan extraordinario" pa trata cu e fluho di migrantenan, incluyendo yamadonan renoba pa un blokia naval den Noord africa, despues di un siman den cual mas di 6,000 persona a yega dentro di un dia riba e isla di Lampedusa for di Tunisia.

Meloni a invita e hefe di Comision Europeo pa bishita Lampedusa cu su persona pa mira e condicionnan personalmente y a haci yamado pa un trato nobo di Union Europeo tocante migracion cu Tunisia y pa esaki drenta den efecto. Den un video distribui pa su oficina, Meloni a bisa cu Europa tin mester di un "cambio grandi" pa por lidia cu un serie di factor den Africa, pues conflicto, instabilidad, aumento den prlijsnan y crisis di clima, cu el a adverti por causa cu miyones di persona lo pone nan bida den riesgo pa bay Europa. "Obviamente, Italia y Europa no por duna un bon bini na e cantidad masivo di personanan aki, specialmente ora cu e fluho di migrantenan ta maneha pa traficantenan sin escrupulo," el a comenta.

Lampedusa, cual ta mas cerca di Africa cu pais Italiano, a ricibi un fluho masivo di miles di persona cu a spera di yega Europia via Tunisia, cual a reemplasa Libya como e base principal pa operacionnan di traficacion di migrante.

Cruz Cora Italiano a bisa cu mas o menos 700 persona a ser transferi for di Lampedusa riba diahebs y 2,500 mas ta den plan pa diabierna pa purba di alivia e presion riba e isla su centro di refugiado, cual tin un capacidad normal di 400 persona. Desde diabierna mainta, e centro tabatin 3,800 persona, cual a disminui di e cantidad impresionante di 6,000 persona cu a registra e siman aki, Cruz Cora a splica den un declaracion.

UN ta haci yamado pa mas igualdad na nacionnan den desaroyo durante conferencia cu G77 na Cuba

(AP) - Secretario general di Nacionnan Uni a haci yamado riba diabierna pa nacionnan por crea un mundo cu ta mas husto pa paisnan den desaroyo, mientras cu a cuminsa cu e conferencia cu e grupo G77 di e economianan creciendo conhuntamente cu China.

Secretario-General Antonio Guterres a bisa cu mientras hopi di e paisnan di e G77 a yuda saca miyones di persona for di pobresa, nan ta enfrenta hopi crisis ainda incluyendo hamber, inflacion, desaster di clima y debe, y te ainda nan no a haya suficiente ayudo. "E conclusion ta cla; Mundo ta fracasando e paisnan den desaroyo," Guterres a expresa.

E conferencia cu e grupo G77, cual a ser funda den aña 1960, ta tumando luga na Cuba dianan prome cu e asamblea general di Nacionnan Uni na New york. "E bos di G77 plus China semper lo ta esencial na Nacionnan Uni," Guterres a expresa. Y mi ta conta cu boso grupo, cu tin hopi tempo ta lidera multilaterismo, pa lanta ariba, pa usa boso poder y lucha; Lidera un sistema cu ta funda riba igualdad, lidera un sistema cu ta cla pa caba cu inhusticia y negligencia di siglonan caba."

El a agrega cu mundo mester "crea un futuro mas husto pa e paisnan den desaroyo." Cuba su president y e anfitrion di e reunion, Miguel Diaz-Canel, a duna bon bini na e delegadonan y a pidi e grupo pa busca maneranan pa lucha contra sancionnan unilateral contra algun di su miembronan, manera esunnan cu Merca a impone riba su nacion. Solamente algun delegacion a ser lidera pa su propio president, algun di nan ken ta premira di biaha pa New York y participa den e Asamblea General.

ARUBA VANDAAG®

Zaterdag 16 september 2023 www.bondia.com Email: noticia@bon dia.com Tel: 582-7800 Fax: 582-7044

Zijne Excellentie de Gouverneur geeft zijn toespraak bij de opening van het Parlementaire jaar

Pagina 2

Er zal een commissie worden gevormd om aan een modern salarisstructuur voor de docenten te werken

Pagina 6

Centrale Bank van Aruba lanceert ongekende aanval op de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten

Pagina 8

De toespraak van Zijne Excellentie de Gouverneur bij de opening van het Parlementaire jaar richtte zich op gelijkheid, inclusie en de bescherming van de meest kwetsbare

Woensdag ochtend vond in het parlement van Aruba de plechtige bijeenkomst plaats om het 38e parlementaire jaar van de periode 2023-2024 te openen, waarbij zijne excellentie de heer Gouverneur Alfonso Boekhoudt zijn toespraak hield voor parlementsleden, ministers en aanwezige gasten in de zaal.

In aanwezigheid van premier Evelyn Wever-Croes en andere ministers, met uitzondering van minister Xiomara Maduro en minister Glenbert Croes, die niet aanwezig konden zijn, begon zijne excellentie Gouverneur Alfonso Boekhoudt zijn toespraak waarin de rechten van de mens, sociale gelijkheid en de bescherming van de meest kwetsbaren werden benadrukt.

"De 21 leden die deel uitmaken van dit orgaan, samen met de regering, uitoefenen het wetgevende gezag, een gezag dat het volk aan elk van deze aanwezige leden heeft toevertrouwd, is iets groots en tegelijkertijd delicaat omdat het een grote verantwoordelijkheid met zich meebrengt, de verantwoordelijkheid om de beginselen van onze rechtsstaat te verdedigen, beschermen en handhaven, democratie is van onschatbare waarde, democratie is niet alleen de basis waarop regering en vertegenwoordiging van het volk zijn gebaseerd, maar ook de levensader van samenleven met respect, vrijheid, gelijkheid, rechtvaardigheid en inclusieve participatie, het is cruciaal voor ons om samen op te staan en de beginselen van gelijkheid en menselijke waardigheid te verdedigen, wat een taak is van ons allen, om ook de meest kwetsbaren te verdedigen en te beschermen, degenen die geen stem hebben, degenen wiens leven hen geen kans heeft gegeven zichzelf te ontwikkelen, degenen die van Aruba hun thuis hebben gemaakt, degenen die ons land helpen vooruitgaan maar toch marginaal leven, het is de taak van ons allen om te zorgen voor het welzijn van al deze groepen," verzekerde hij.

Evenzo benadrukte de Gouverneur dat er een sfeer van vrijheid en respect moet zijn voor elke burger, in de verdediging en bescherming van deze waarden: "Er is geen ruimte voor het zaaien van haat, intolerantie met haat of gebrek aan respect voor onze medemens op welk niveau dan ook, door vaak gebruik te maken van anonimiteit op sociale netwerken, roepen we eerst op om het goede voorbeeld te geven."

In dezelfde lijn werd de financiële en economische herstel benadrukt na de kritieke fasen die het eiland heeft doorgemaakt als gevolg van de Covid-19-pandemie: "Het economische vooruitzicht blijft positief voor 2024. Dit wordt weerspiegeld in de begroting die aan het parlement is voorgelegd voor het jaar 2024, waarin de regering streeft naar een beter financieel resultaat dan het voorgaande jaar. Hoewel de personeelskosten binnen de normen zullen blijven, blijven de rentekosten een punt van zorg, hoewel het nationale schuldniveau in verhouding tot onze economie naar verwachting zal afnemen volgens de begrotingsresultaten. We leven in een tijd van vele uitdagingen en kansen. Het traject met Nederland met betrekking tot de herfinanciering van de Covid-schuld verloopt goed. Aruba streeft naar een overeenkomst op basis van wederzijds respect die beide partijen ten goede zal komen. Zo blijft Aruba werken om uitdagingen om te zetten in wederzijdse kansen en te investeren in belangrijke relaties binnen het Koninkrijk der Nederlanden."

Bewustwording is de eerste stap, zoals de Gouverneur zekerstelde, Aruba wordt zich ervan bewust dat de economie gebaseerd is op natuurlijke hulpbronnen en heeft zich verplicht tot behoud en bescherming om Aruba voor te bereiden op de effecten van klimaatverandering. "Regeringsacties zijn er om ervoor te zorgen dat toekomstige projecten geen onherstelbare schade veroorzaken. In dit kader zal er een focus zijn op het bevorderen van een cultuur van recycling en behoud van ons milieu. De voortzetting van economische groei toont aan dat, ondanks ons kleine eiland, we in staat zijn om samen de uitdagingen in ons economische en dagelijkse leven te overwinnen. De uitbreiding van economische activiteiten is een doel op zich, maar ook een essentieel instrument voor de ontwikkeling en het welzijn van ons land en al zijn burgers," merkte hij op.

Er zijn echter nog steeds veel mensen in Aruba die zich geen betaalbare woning kunnen veroorloven om hun thuis te bouwen en die hun koopkracht structureel achteruit zien gaan. Het is belangrijk om te benadrukken dat ontwikkeling alleen echt ontwikkeling kan worden genoemd als deze inclusief is en niemand achterlaat. Sociale, economische en politieke inclusie van eenieder moet worden bevorderd.

De resultaten van het onderzoek naar het onderwijssysteem in Aruba zijn afgestemd op de doelen van basiseducatie, onderwijs voor allen en competenties die geschikt zijn voor de huidige en toekomstige wereld. Basiseducatie betekent dat elke leerling het recht heeft op kwalitatief goed onderwijs dat kansen biedt om te blijven groeien.

"Om inclusie in het onderwijs te realiseren, zullen we doorgaan met innovaties in professioneel onderwijs om een betere overgang tussen verschillende niveaus mogelijk te maken en om een betere afstemming met de arbeidsmarkt te waarborgen. Het beheer van primair, secundair en hoger onderwijs zal worden aangepast om betere kansen voor studenten te bieden en om de overgang van het ene type onderwijs naar het andere haalbaar te maken. Economische ontwikkeling moet niet alleen inclusief zijn, maar ook een toegevoegde waarde hebben, zodat iedereen de voordelen van zijn inspanningen kan zien, met dit in gedachten blijft een voortdurende aandachtspunt het begeleiden van jongeren die van het rechte pad zijn afgedwaald en die niet de kansen krijgen die ze verdienen vanwege hun omgeving," vervolgde de Gouverneur.

Wat een gemiddeld gezin nodig heeft om zichzelf te onderhouden, blijft toenemen, en de overheid heeft de taak om dit te beheren en te verzachten. Daarnaast verzekerde hij dat de overheid fondsen blijft toewijzen met als doel de juiste zorg te bieden voor kwesties met betrekking tot geestelijke gezondheid en verslaving. Een prioriteitsgebied blijft eerlijke en humane behandeling van ongedocumenteerde personen of personen die zich in het proces van legalisatie op ons eiland bevinden.

"Aruba heeft onlangs - en ook in het verleden - laten zien dat het, hoe klein het ook is, niet terugschrikt voor uitdagingen die zich voordoen, hoe zwaar en moeilijk ze ook mogen zijn. De geschiedenis herinnert ons eraan dat Aruba in het verleden grote uitdagingen heeft gekend. Op de meest kritieke momenten heeft Aruba bewezen hoe het kan navigeren, zowel in kalme als in turbulente wateren. Het is als de watapana boom met diepe wortels die, zelfs als hij wordt getroffen door harde wind, niet breekt maar sterker en veerkrachtiger wordt. Dus, ondanks de grote uitdagingen die we moeten aangaan, kunnen we, door samen te werken en met het centrale doel om ons land vooruit te brengen, een betere en duurzamere toekomst creëren. Nu is het moment om samen te denken hoe we als natie vooruit kunnen gaan en hoe elke burger kan bijdragen aan een gezonde ontwikkeling van ons land," concludeerde hij.

Dit is het deel van de toespraak dat zijne excellentie de Gouverneur Woensdag in het parlement heeft gehouden, gevolgd door de woorden "Moge God ons leiden en onze stappen verlichten op de weg naar het welzijn en de vooruitgang van ons land, en mogen we niet onverschillig zijn als het gaat om het beschermen en verdedigen van wat democratie betekent." Enkele van de afbeeldingen zijn met vriendelijke toestemming van het Gouverneurskantoor.

In de civiele zaak van Minister Rocco Tjon tegen journalistieke verslaggevers is de bron bekendgemaak

De civiele zaak tussen het Ministerie van Justitie en Sociale Zaken en Rocco Tjon tegen twee journalisten van het programma 'Enfoke,' dat als satire wordt beschouwd, zal bepalen wat journalistiek inhoudt in Aruba of roddel (wat wordt gesproken op straat of in de gangen). In dit geval is de bron onthuld in de zaak bij de Eerste Aanleg Rechtbank, iets dat volgens journalistieke ethiek niet gedaan kan worden.

Hier is een uitleg van de regels van journalistiek die in overweging moeten worden genomen bij het uitoefenen van dit beroep:

Hoor en Wederhoor
“Het beginsel van hoor en wederhoor” Dit is een journalistiek principe dat wanneer iemand wordt beschuldigd van iets ernstigs, voordat de publicatie plaatsvindt, je de beschuldigde persoon het recht op weerwoord moet geven, het recht om zich te verdedigen tegen de beschuldiging. Het principe van "hoor en wederhoor" is niet absoluut. Een journalist kan een persoon publiceren of beschuldigen zonder hen het recht op weerwoord te geven als ze documenten of andere vormen van bewijs hebben om hun beschuldiging te ondersteunen.

Indien dit verwijst naar een ander artikel, kan het de specifieke zaak van de journalisten van het programma "Enfoke" (Patrick Paskel en Nelson "Speed" Andrade) naar voren brengen. Zij deden een beschuldiging tegen de Minister van Justitie en Sociale Zaken, Rocco Tjon, toen hij diende als politieagent. Dit verwees naar een publicatie op de website van Caribisch Netwerk uit 2015 waarin een interview met voormalig Politiecommissaris van Aruba, Vanessa Tjon, werd gepubliceerd. In dit interview werd de naam van Rocco Tjon op geen enkel moment genoemd.

De Hoge Raad heeft vergelijkbare smaad- en lasterzaken behandeld waarin Bon Dia Aruba later verwees naar uitspraken van de Hoge Raad (Hogeraad) en het Hof van Beroep (HOF), die de basisregels van het recht op weerwoord (Hoor en wederhoor) uiteenzetten waaraan journalisten zich moeten houden:

Hondenkennel (2004) ECLI:NL:GHAMS:2014:4329,
Ryanair (2013) ECLI:NL:HR:2016:2996,
Monster van Leersum (2017) ECLI:NL:RBMNE:2017:5079,
ANBO (2017) ECLI:NL:RBAMS:2018:4895.

Anonieme bronnen
Het gebruik van anonieme bronnen in de journalistiek is vaak noodzakelijk, maar kan uitdagende situaties opleveren tijdens publicatie. Wanneer een journalist een anonieme bron gebruikt, heeft hij de verplichting om de identiteit van de bron te beschermen en geheim te houden. Bij het gebruik van een anonieme bron moet een journalist onderzoek doen om te bepalen of de bron betrouwbaar is en zoveel mogelijk feiten verzamelen om de verklaring van de anonieme bron te ondersteunen. In een juridische procedure zal een rechter specifieke feiten over de anonieme bron van de journalist evalueren om de betrouwbaarheid ervan vast te stellen.

Op dat moment was het bevel tot inverzekeringstelling van deze agent X al getekend. Dit kan worden bevestigd door de toenmalige hoofd van de BIZO, namelijk de heer Berto Winklaar die het bevel zelf heeft gezien. Hij kan bevestigen dat agent X eiser was.

In de zaak tegen Tjon is te zien dat de verdediging van de twee journalisten heeft onthuld wie hun bron was, een voormalig politieagent genaamd Berto Winklaar, die destijds directeur was van BIZO. Hij bevestigde dat het arrestatiebevel tegen de "X" agent naar verluidt was ondertekend omdat hij het had gezien. Echter, het Openbaar Ministerie stuurde een brief naar de verdediging van Tjon waarin duidelijk werd vermeld dat Tjon geen verdachte was in de "Yuwana"-zaak en op 16 december 2013 alleen als getuige was verhoord. Hiermee weerlegde de procureur-generaal van het Openbaar Ministerie van Aruba de bewering dat Tjon smeergeld had aangenomen om een politierapport te wijzigen en dat Tjon de "X"-agent was.

Dit zijn jurisprudentievoorbeelden van de Hoge Raad der Nederlanden: Kindersekstoerisme, ECLI:NL:GHAMS:2015:119, corruptie bij het bedrijf SchipholTaxi ECLI:NL:RBAMS:2019:7935

Onderzoeksplicht
Het precies bepalen van de grens tussen goed gefundeerde informatie en ongegronde beschuldigingen is niet altijd eenvoudig. Op basis van juridische precedenten is het moeilijk om algemeen te specificeren wat voldoende grondslag vormt voor een bepaalde beschuldiging. Van iemand die als journalist werkt, wordt verwacht dat ze zorgvuldig verplichte onderzoeken uitvoeren met betrekking tot de betrokken factoren. Wat een journalist publiceert, moet verdedigbaar zijn. Deze beoordeling vindt plaats op basis van de beschikbare feiten op het moment van publicatie. Als later andere informatie aan het licht komt, betekent dit niet dat de oorspronkelijke publicatie onwettig was.

Bijvoorbeeld, het precedent dat is gesteld door de hoofdredacteur van de krant Solo di Pueblo, Edmond Croes, tegen voormalig Minister Paul Croes, waar Paul Croes zijn rectificatiezaak tegen Solo di Pueblo won in 2015 en niet mocht doorgaan met schrijven over die zaak. Desalniettemin bleef Edmond Croes publiceren over de corruptiezaak, die uiteindelijk waar bleek te zijn omdat op 28 maart 2017 het nieuws bekend werd dat Paul Croes een verdachte was in een corruptieonderzoek. De plicht tot onderzoek geldt ook voor verklaringen van bronnen van informatie, behalve wanneer het informatie betreft die is verstrekt door een officiële autoriteit, zoals de politie of een ministerie.

De ernst van de beschuldiging speelt ook een rol. Hoe ernstiger de beschuldiging, hoe zorgvuldiger het journalistieke onderzoek moet zijn. In situaties van zeer ernstige urgentie die binnen een relatief korte periode moeten worden gepubliceerd (dringende maatschappelijke behoefte), is er echter minder ruimte voor diepgaand onafhankelijk onderzoek.

Het recht op bescherming van een goede naam: Artikel 8 EVRM
Elke burger heeft het recht op een goede naam. In dit geval waren de beschuldigingen die "Enfoke" tegen Tjon heeft geuit, niet toen hij in de hoedanigheid van minister was, maar tijdens zijn periode als politieagent. Het betreft een zeer delicate en ernstige beschuldiging tegen zijn persoon, die op dit moment de functie van Minister van Justitie vervult, een publieke functie. Dit maakt deze zaak nog interessanter vanuit het oogpunt van het recht op bescherming van een goede naam.

Wiens schuld is het...? Van de buren of van de regering...?

In beide hotelprojecten die vertraging ondervinden vanwege formeel correcte en legitieme bezwaarprocedures is de vraag: wie is schuldig aan de huidige situatie, de buurtbewoners die de procedure zijn begonnen met gebruikmaking van hun wettelijke rechten, of de overheid die er niet voor gezorgd heeft dat deze wettelijke procedures afgerond waren voordat vergunningen werden afgegeven, kennelijk met het niet gerechtvaardigde vertrouwen dat alles 'OK' zou zijn?

In beide gevallen hebben we de indruk dat de haast om de projectontwikkelaars van dienst te zijn, om hen ervan te verzekeren dat alles in orde was, en dat zelfs als er problemen zouden opdoemen, de overheid dat zou opvangen. Natuurlijk blijkt dat niet zo te zijn, omdat de wet de burger in de gelegenheid stelt om bezwaar te maken en wanneer dat gebeurt dan is het de rechter die bepaalt wat er gaat gebeuren, niet de overheid. De eerste die zou moeten weten hoe deze zaken gaan is de overheid zelf; die dient de juristen in dienst te hebben om vooraf aan het afgeven van de betreffende vergunningen voor uitgifte van grond en voor de bouw de overheid te waarschuwen voor de risico's die voorkomen moeten worden, om het proces niet later vast te laten lopen, zoals nu het geval is.

Nu komt bovendien de angst op dat de projectontwikkelaar de overheid voor de rechter kan dagen om schadevergoeding te eisen, waarbij die schade aanzienlijk zou kunnen zijn. Een stillegging gedurende maanden van een project van deze omvang zou voor een miljoenenschade kunnen zorgen die de financiële positie van de onderneming flink kan aantasten. Dat betekent echter niet dat de overheid automatisch verantwoordelijk is voor de schade; ook hier zal de rechter evalueren of de eis gerechtvaardigd is. En waar hangt dat vanaf? Onder andere van de antwoorden op enkele kernvragen. Men kan zich bijvoorbeeld voorstellen dat de rechter vraagt wat de onderneming heeft gedaan om zich op de hoogte te stellen van de wettelijke aangelegenheden die bij hun project komen kijken. Bij praktisch al de projecten van deze omvang neemt de ontwikkelaar een advocaat of advocatenbureau in de arm om te voorkomen dat men tegen de problemen aanloopt die nu spelen. Wat hebben die advocaten verteld? Hebben ze hun client correct ingelicht over de bezwaarprocedures die mogelijk een rol zouden kunnen spelen en die gerespecteerd zouden moeten worden? Of heeft men integendeel gezegd dat men zich niet druk hoefde te maken over dat soort zaken omdat die wel 'aangepakt' zouden worden? Hoewel we moeilijk op de hoogte kunnen zijn van alles wat zich afspeelde, wijzen de gebeurtenissen op de niet te negeren realiteit dat daar geen rekening mee is gehouden en dat men dus doelbewust het risico heeft genomen om tegen deze problemen aan te lopen. Uiteraard kan de onderneming of diens advocaten ervoor kiezen om die vragen die media stellen niet publiekelijk te beantwoorden, maar de rechter die een dergelijke schadezaak moet behandelen zal die vragen ook stellen en die wil wel antwoord hebben...

Hoe dit allemaal zal aflopen is nu nog niet te overzien, maar een ding is wel zeker: er is iets grondig mis met de wijze waarop de overheid dit soort zaken afhandelt. Het cruciale probleem lijkt ons het feit dat van de ene kant de overheid onder druk wordt gezet om wetten te introduceren die de burger het recht op bezwaar geven, terwijl van de andere kant men een snelle afgifte van noodzakelijke vergunningen wil zien. En daar deze wetten die de burger rechten geven meestal ingevoerd zijn onder Nederlandse druk, komt de drang naar boven om deze protesten en bezwaren te zien als 'klein grut' dat wel even door de overheid zelf kan worden aangepakt. We hebben in het geval van het project in Sero Colorado kunnen zien dat er nogal wat mensen zijn die denken dat de overheid wonderen kan verrichten, zeker als de zaak al bij de rechter is beland. Zodoende hebben we kennis kunnen nemen van een handtekeningenactie om steun te vergaren voor het hotelproject. De initiatiefnemers hadden zich wel de moeite kunnen besparen want in ons rechtssysteem zijn rechters gewoonlijk niet onder de indruk van dit soort acties.

Ook hebben we de kritiek vernomen van de ex-minister die tot de politiek is teruggekeerd, die vindt dat het parlement iets zou moeten doen. En wat wil hij dat men dan doet? Een motie aannemen, met welk doel, om bij de regering aan te dringen dat er iets moet gebeuren? We hebben de indruk dat de regering best bereid is om de zaak zo spoedig mogelijk te regelen, maar hun beurt is al voorbij en het is duidelijk dat men geen goed werk heeft afgeleverd. Tussen haakjes, is dit niet dezelfde ex-/huidige politicus die een leidersrol vertolkte bij de aanvang van dit project, waarbij er serieuze problemen waren ontstaan omdat de verschaffer van het benodigde kapitaal een vrij kleine onderneming zonder kapitaal in Londen was die dus als kandidaat losgelaten moest worden, om vervolgens terecht te komen bij de huidige ontwikkelaar? Het is aan te bevelen dat de ex-politicus zelf helpt duidelijkheid te verschaffen of niet vanaf het prille begin bij hem die verkeerde indruk is gegeven van onze wetten, hetgeen heeft geleid tot het huidige probleem.

En wat betekent dit alles uiteindelijk? Dat het niet de buurtbewoner, die gebruik heeft gemaakt van de mogelijkheid die de wet biedt, die de schuldige is maar degene bij de overheid of degene die de buitenlandse ontwikkelaar adviseerde, die de indruk hebben gewekt dat alles in orde was. Die moeten nu op hun eigen blaren gaan zitten.

Het district Noord bruiste van leven met muziek en veel meer dankzij het Ban Caya-project

Afgelopen zondag was het de beurt aan het district Noord, waar CEDE Aruba samen met IBiSA en de Arubaanse overheid het Ban Caya-project lanceerde om de wijken op een gezondere manier te activeren voor de kinderen.

Van 15.00 uur tot 19.00 uur kwamen verschillende bewoners uit zowel Noord als omliggende wijken samen bij het Frans Figaroa-stadion, waar de straten en het stadion zelf gevuld waren met kinderen, sfeer en verschillende organisaties die wat meer informatie wilden geven over wat ze doen, zoals de Telefoon voor Jongeren, de Stichting voor Onze Kinderen, de Santa Rosa Stichting, IBiSA, en anderen.

Het doel van het Ban Caya-project is om de wijken nieuw leven in te blazen, waarbij ze een dag kunnen doorbrengen met hun geliefden en hun wijk kunnen leren kennen. Het idee is om Ban Caya naar verschillende wijken in Aruba te brengen, waarbij elke wijk de kans krijgt om hun bewoners te laten zien wat ze te bieden hebben, en gisteren begon het project in het district Noord. Er waren ook tal van organisaties aanwezig, waaronder een yogatent, een voedingskraam, een manicure- en pedicuretent, een gezondheidsbus en verschillende sportclubs die demonstraties gaven.

Sommige aanwezigen toonden zich positief over het project, waarbij sommigen opmerkten dat het goed zou zijn als dit project meerdere keren per jaar plaatsvindt om de wijken te activeren, zoals het beoogde doel van dit initiatief is.

CEDE Aruba begon met het Buurten Uniek-project om ondersteuning te bieden aan de wijken. Buurten Uniek is een project dat steun krijgt van de Arubaanse overheid, het Samenwerkende Fonds voor de Cariben en verschillende andere fondsen om samen met de gemeenschap te werken aan gezondere wijken.

Tevens werd er een fietspad aangelegd, niet alleen voor lichaamsbeweging maar ook om de hele gemeenschap van Noord bewust te maken van wat hun wijk te bieden heeft op het gebied van sport en andere organisaties. Er waren ook demonstraties van enkele sporten zoals skateboarden, en kinderen gingen met hun fietsen de straat op om te genieten van de aangename sfeer op de zondagmiddag.

Interne informatie van HOH bevestigt de nonchalante houding van de directeur ten opzichte van de zorgen van de medewerkers

Onlangs heeft Bon Dia Aruba informatie gepubliceerd die zij hebben ontvangen van bronnen met kennis van de lopende situatie in het Dr. Horacio Oduber Hospital. De informatie geeft aan dat er een cultuur van bedreiging en intimidatie bestaat jegens medische professionals, wat volgens de bronnen de reden is dat veel specialisten met pensioen zijn gegaan en zelfs het eiland hebben verlaten, wat resulteert in een tekort aan personeel dat HOH kan bieden.

Hoewel de PR van HOH aan Bon Dia Aruba heeft verklaard dat "er geen klachten zijn ingediend tegen de Raad van Bestuur, noch tegen de directeur van HOH zelf," tonen interne bronnen van HOH aan dat de ziekenhuisdirecteur, Jacco Vroegop, wellicht niet voldoet aan de zorgen van medische professionals.
Op het moment dat sommige professionals bezorgdheid uitten over bepaalde aspecten van de werking van het ziekenhuis, met name op het gebied van de gynaecologie, toonde de directeur een nonchalante houding en verschafte hij geen informatie of geruststelling aan de professionals. Het is begrepen dat de meeste afdelingshoofden bezorgdheid hebben geuit over de Afdeling Gynaecologie.
Ook hebben de professionals hun bezorgdheid geuit over het vertrek van hun collega-professionals, met alle gevolgen van dien voor de gezondheidszorg op Aruba.
Er is grote bezorgdheid over het feit dat er een ernstig tekort aan personeel is, soms al vijf tot zes jaar lang in een suboptimale situatie. Het lijkt erop dat de cultuur in het ziekenhuis een rol speelt bij het niet voortzetten van het wervingsproces door sollicitanten, en bovendien wordt beweerd dat het niet gegarandeerd kan worden dat het probleem van personeelstekort in de nabije toekomst zal worden opgelost.
Evenzo uitten de professionals hun zorgen over het introduceren van nieuwe beleidsregels en protocollen in het ziekenhuis zonder de steun van medisch personeel. Ook gaven zij aan dat de Raad van Bestuur niet responsief is wanneer zorgen en kritiek worden geuit, en beweerden zij dat er een cultuur van angst in het ziekenhuis heerst. Volgens informatie die aan Bon Dia Aruba is verstrekt, zijn deze zorgen herhaaldelijk voorgelegd aan zowel de Raad van Bestuur als de Raad van Toezicht.
Zoals eerder opgemerkt, kwamen de problemen met de houding van de HOH-directeur en de cultuur van angst en intimidatie in het ziekenhuis aan het licht toen anesthesioloog Dr. Ike Posner zijn gedachten deelde op Facebook na het vertrek van gynaecoloog Dr. Babet Latour. Posner uitte kritiek op de raad van bestuur van HOH en zei: "Het toezichtsorgaan deelt de verantwoordelijkheid voor slecht management in het ziekenhuis. Als ze niet adequaat toezicht houden op het uitvoerend bestuur, spelen ze ook een rol in het slechte management. Of dit nu te wijten is aan onverschilligheid of incompetentie, hangt af van de specifieke omstandigheden van de besluitvorming binnen de organisatie. Het feit dat Aruba al geruime tijd te maken heeft met ontoereikende gynaecologische en obstetrische zorg is onaanvaardbaar." Hij herhaalde zijn standpunt dat HOH "wordt gerund door gynaecologen."

Na de publicatie van Dr. Posner kwamen meer interne bronnen van HOH naar voren om zijn verklaringen te bevestigen en eraan toe te voegen. Zoals Bon Dia Aruba meldde, "de recente getuigenis van Dr. Posner en de anonieme publicaties bieden een ongefilterd beeld van de precaire situatie binnen HOH. Niet alleen worden artsen geconfronteerd met persoonlijke en professionele intimidatie door de Raad van Bestuur, maar ook verschillende gekwalificeerde medewerkers voelen zich gedwongen om op een brutale manier af te treden. "Sommigen hebben de organisatie vrijwillig verlaten vanwege dit ongepaste gedrag. Bovendien worden er achter de schermen verschillende rechtszaken aangespannen om de getroffen werknemers te slachtofferen, een tactiek die de Raad van Bestuur gebruikt om onrechtmatig ontslag van kritische medewerkers die hun fouten en falen aantonen, af te dwingen." De PR van HOH verklaarde dat ze deze rechtszaken niet kunnen bevestigen, omdat ze rekening moeten houden met de privacy van de werknemers en daarom geen commentaar kunnen geven op individuele gevallen.

Dit alarmerende gedrag heeft geleid tot een zorgwekkende verslechtering van de beschikbare zorg op het eiland. Een tekort aan gekwalificeerd en gemotiveerd personeel, interne instabiliteit binnen HOH, aanzienlijke personeelsverloop en problemen met lopende bouwprojecten en hoge kosten van externe consultants dragen allemaal bij aan de verslechtering van de situatie. "Dit falende beleid en gebrekkig management laten duidelijk zien dat er fundamentele tekortkomingen zijn gedurende meerdere jaren, die zowel de patiënten als de bevolking van Aruba in gevaar brengen."
In de tussentijd heeft minister van Volksgezondheid, Dangui Oduber, aan Bon Dia Aruba laten weten dat hij er vertrouwen in heeft dat de Raad van Toezicht de situatie zal aanpakken."

"Baki den Bario" keert vandaag terug in Santa Cruz

Vandaag zal de tweede editie van "Baki den Bario" plaatsvinden in het Nadi Croes & Crismo Angela Stadium in Santa Cruz. Er zullen containers beschikbaar zijn voor verschillende soorten afval op de parkeerplaats van het stadion van 7.00 tot 11.00 uur 's ochtends.

In een persbericht heeft de Minister van Natuurlijke Hulpbronnen alle burgers opgeroepen om van deze gelegenheid gebruik te maken om hun afval af te voeren en rekening te houden met de strikte openingstijden, aangezien deze zijn afgestemd op het schema van de afvalverwerkingsfaciliteiten.
De eerste editie van "Baki den Bario" vond twee weken geleden plaats in San Nicolas en kreeg een grote respons van de bevolking van San Nicolas. Burgers maakten goed gebruik van de gelegenheid om hun afval gratis en gescheiden in te leveren.
Volgens het persbericht werden in totaal 20 containers met gemengd afval, 1 container met bouwafval, 6 containers met metaalafval, 1 container met elektronisch afval (e-Waste) en 6 containers met groenafval verzameld.
De reacties op de eerste "Baki den Bario" waren positief vanuit de gemeenschap. Sommige gebruikers feliciteerden Minister Arends met het initiatief, terwijl andere vroegen om de openingstijden te verlengen of meer containers te plaatsen.
Het is belangrijk om al het afval voor te bereiden en te scheiden voordat u het inlevert. Het Bureau City Inspector is verantwoordelijk voor het toezicht en de controle van het verloop van de "Baki den Bario"-activiteit. Ook wordt benadrukt welk type afval tijdens "Baki den Bario" wordt geaccepteerd.

e-Waste
e-Waste verwijst naar alle elektronische apparaten in huis die niet meer worden gebruikt of kapot zijn. Enkele voorbeelden van e-Waste zijn:
- Televisie
- Computer
- Laptop
- Printer
- Mobiele telefoon
- Radio
- Luidspreker
- Camera
- Gameconsole (Xbox, PlayStation, Nintendo)

Wegwerpbatterijen of oplaadbare batterijen (AA, AAA, enz.) kunnen niet worden ingeleverd. Houd deze thuis tot nader order.

Groenafval
Groenafval verwijst naar biologisch afbreekbaar materiaal dat uit de natuur komt. Dit omvat geen materialen zoals voedsel, pallets, triplex, enz. Enkele voorbeelden van groenafval zijn:
- Planten
- Plantenstelen
- Gras

Bouwafval
Bouwafval verwijst naar afval dat wordt geproduceerd tijdens bouwwerkzaamheden en dat relatief schoon is en kan worden gerecycled. Asbest is strikt uitgesloten. Enkele voorbeelden van recyclebaar bouwafval op Aruba zijn:
- Cement
- Zand
- Stenen
- Beton

Bulk/Mengafval
Bulk/Mengafval verwijst naar objecten van allerlei aard die niet kunnen worden gerecycled of die vooraf moeten worden verwerkt om recyclebaar materiaal te verwijderen (bijvoorbeeld metaal uit een matras). Dit omvat strikt geen radioactieve, chemische, olieachtige, verfachtige, enz. materialen. Enkele voorbeelden van bulk/mengafval zijn:
- Toilet
- Gootsteen
- Meubels
- Matras
- Kleding
- PVC-buis
- Alle soorten plastic
- Rubber
- Banden
- Hout/Plywood

- CD/DVD

Metaalafval
Metaalafval verwijst naar allerlei materialen in huis die een grote hoeveelheid metaal bevatten. Dit omvat geen oude auto's (wrakken). Enkele voorbeelden van metaalafval zijn:
- Droger
- Kabels
- Wasmachine
- Airconditioningunit
- Buizen
- IJzeren meubels
- Motoronderdelen
- Batterijen
- Zinken dakplaten (zink)
- IJzeren hekken
- Gereedschap
- Pomp
- Aluminium ramen/deuren

ARUBAVANDAAG

Rentebetalingen kunnen… Oplopen tot 300 miljoen…

Goed beschouwd kunnen de rentebetalingen van de overheid binnenkort oplopen tot 300 miljoen florin per jaar. Hoe kan dat? Men kan even een kijkje nemen in de tabel met overheidsinkomsten en uitgaven voor de komende jaren (2022 – 2028), zoals opgesteld door het CAft, op basis van de meerjarenbegroting van de Arubaanse regering. We zien een bedrag van Afl. 281 miljoen voor 2024, wat al veel hoger is dan ooit tevoren. Maar hierbij is geen rekening gehouden met de extra interest die betaald moet worden, in ieder geval tot er een wet op het toezicht in werking zal zijn, nu de Arubaanse regering er niet voor gezorgd heeft dat er een akkoord zou zijn vóór de 'deadline' die Nederland had gesteld (1 september 2023). Aan twee procent per jaar, op Afl. 916 miljoen totale schuld, hebben we het al bijna over die 300 miljoen. Dit zou in totaal ongeveer 50 miljoen meer zijn dan we dit jaar moeten betalen. Het begrote deel dat ervoor zorgt dat het totaal 281 miljoen zou worden is het onvermijdelijke deel omdat we vanaf oktober a.s. moeten beginnen met de betaling op de Nederlandse leningen, wat op zich al een extra last is. Maar dat heeft de regering er niet van weerhouden om het land nog meer verplichtingen te bezorgen.

Zeker in het begin van de afbetaling, wanneer de schuld nog niet is afgenomen door aflossing op de hoofdsom, kan men ervan uitgaan dat elke procent extra ons meer dan 9 miljoen florin per jaar gaat kosten (hoofdsom Afl. 916 miljoen). En waarom zoveel nadruk op deze zaak? Omdat dit allemaal geld is dat veel beter had kunnen worden besteed aan andere behoeften, die nu zullen moeten wachten totdat daarvoor middelen beschikbaar zullen zijn.

De begroting bevat overigens ook andere zaken die wellicht niet zozeer verrassingen zijn maar eerder bevestiging van de constante kritiek op de regering, die wel volledig voldoet aan de wens om meer inkomsten te vergaren via de oplegging van nog meer belastingen, maar daarentegen ronduit weigert om structureel de uitgaven te verlagen. Op de genoemde tabel is te zien dat het kennelijk de bedoeling is dat in de komende jaren alle kostenposten blijven toenemen of in ieder geval niet dalen, zo ook de inkomsten.

Bovendien valt ook een ander mogelijk probleem te signaleren. Dat is dat de regering als uitgangspunt neemt dat tot en met 2028 de economie jaarlijks onafgebroken blijft groeien met minstens 3% nominaal BBP. Dat lijkt ons behoorlijk optimistisch, om niet te zeggen onrealistisch. Als we een blik werpen op de economische ontwikkeling in de jaren vóór 2019, zien we best wel jaren met een nominale BBP van ongeveer 3%, maar dat hing samen met de toename van ons toerisme door de orkanen die flink huis hadden gehouden op andere eilanden in de regio, ten nadele van hun toerisme en een – tijdelijk – voordeel voor het onze. Mettertijd, en die tijd is nu, is deze hausse voorbij en krijgen we waarschijnlijk, na het herstel van ons eigen toerisme, een teruggang naar een bescheiden economische groei, naar onze mening. De regering zal best wel een meer optimistische visie tonen, gebaseerd op het aantal hotelkamers dat nog de markt opkomt en de diverse andere opties die men ziet om de economie te diversifiëren. Wij delen integendeel dat optimisme niet, omdat we al decennialang aankijken tegen dit soort marketing van niet levensvatbare ideeën, met geen enkel positief resultaat. Zo hebben we het roemruchte cannabisproject zien komen en gaan, zonder ooit een stuiver op te leveren voor Aruba, net zoals andere 'fata morgana's' die men heeft verzonnen om het volk en zichzelf voor de gek te houden. We kunnen dit ook zeggen omdat we als medium dit project vanaf het eerste moment op basis van kennis van zaken hebben gekwalificeerd als totaal illusoir, maar men moest zo nodig door de schade en schande heen, zonder wijs te worden en te beseffen dat mooie verhaaltjes ophangen helemaal niets te maken heeft met effectief regeren. Overigens is dit een praktijk die niet alleen de huidige regering kenmerkt, de vorige hebben ook met dat bijltje gehakt.

Wat nog komischer lijkt, als het niet zou gaan om serieuze zaken, is de reactie van sommigen in het regeringskamp, waaronder diverse ministers, die de 'social media' bestormen om Nederland te beschuldigen van het willen herinvoeren van de slavernij en soortgelijke nonsense. Laten we het erop houden dat dit de krijgskreet is van degene die geen betere argumenten heeft, anders zouden ze die uiten. Mensen moeten het hier onderhand wel beu zijn, dat oneigenlijk gebruik van woorden als 'slavernij', want voor zover wij weten bestaat de overgrote meerderheid van Arubanen uit trotse mensen die in vrijheid zijn geboren en geen enkele reden hebben om zich slaaf te voelen. De politicus die zich tot slaaf gemaakt voelt zou er dus goed aan doen uitsluitend namens zichzelf te spreken. In plaats van deze hele show zou men er goed aan doen de zaken te behartigen waarvoor men regering is: ga nu eens die zaken regelen met Nederland, op volwassen wijze, binnen de mogelijkheden die er nog zijn. Dat zijn er niet veel omdat, zoals we onlangs in een ander redactioneel artikel hebben becommentarieerd, de regering in principe allang akkoord is gegaan met een rijkswet voor het financieel toezicht, daarbij accepterend dat een aantal secundaire zaken in de lokale wet wordt gestopt. Zodoende begrijpen we niet waar dit gedoe over gaat. Wij gaan geduldig zitten wachten op een akkoord, met een gedegen rijkswet voor het toezicht en een irrelevante lokale wet, om hier mensen zand in de ogen te strooien...

Er zal een commissie worden gevormd om aan een modern salarisstructuur voor de docenten te werken

De Minister van Onderwijs legde uit dat er hard wordt gewerkt aan verschillende aspecten van het onderwijs om dit te verbeteren. Het Onderwijsvisie in Transitie 2021-2025 is gebaseerd op SDG 4, het Doorlichtingsrapport en het PEN 2023. Dit vergt veel voortdurend en parallel werk.

Om dit te bereiken moeten er minimale voorwaarden op hun plaats zijn, zoals geschikte en goed onderhouden gebouwen, up-to-date lesmateriaal, voldoende gekwalificeerd personeel en de nodige zorg voor de studenten. De basisvoorwaarden moeten goed geregeld zijn om een goede onderwijskwaliteit te garanderen. Zonder deze basisvoorwaarden zal de "kernfunctie" van onderwijs zoals "kwalificatie-allocatie" en "socialisatie" worden beïnvloed. Ondersteuning op de bovengenoemde punten is noodzakelijk en moet structureel worden aangepakt om het succes van ons onderwijssysteem te waarborgen. "We werken hier hard aan", aldus Minister Endy Croes.

"Onderwijsondersteunend personeel":
De ondersteuning en hulp aan docenten in het onderwijs is van vitaal belang om succes te oogsten en het maximale uit elke leerling te halen. Zo kunnen docenten hun werk met maximale capaciteit uitvoeren, zich volledig concentreren op lesgeven en studenten helpen in de scholen. Zo ondersteunen zij de docenten in deze mooie taak van het onderwijzen van onze kinderen. Het ondersteuningsteam omvat onder andere "Interne Begeleiders," "Remedial Teachers," "Schoolmaatschappelijke Werkers," "Orthopedagogen," en "Psychologen."

Dus, zonder meer, kunnen we onze waardering uitspreken voor dezegenen die noodzakelijk zijn. Zonder dit team krijgen de sociale en emotionele problemen van de studenten niet de aandacht die ze verdienen. Zo'n team zal studenten met verschillende soorten problemen de juiste en noodzakelijke zorg bieden. Dit zal deze studenten met dergelijke problemen een betere kans en een beter perspectief bieden voor "passend vervolgonderwijs." Dit is de ideale manier om te werken. Momenteel proberen docenten alles zelf te doen, wat kan leiden tot een mogelijke "burn-out" of een toename van het ziekteverzuim. Naast dit, kunnen ook "conciërge" en IT niet worden verwaarloosd. Dus, er zal hard worden gewerkt in de komende maanden om te bepalen wat de ideale mix is voor ondersteuning. De volgende stap is hoe dit te financieren om het onderwijs in zijn geheel vorm te geven. Minister Endy Croes benadrukte dat we creatief zullen zijn in dit proces.

Salarisstructuur voor docenten:
Tijdens het jaar 2012-2013 is er gewerkt aan een nieuw "functiehuis" en een nieuw salarisstructuur voor de "onderwijssector". Dit is echter nooit geïmplementeerd en nu is het ook al 10 jaar oud en niet langer actueel. Het huidige systeem is gebaseerd op leeftijd, het type onderwijs en de mate van autoriteit waarbij een leraar op 38-jarige leeftijd zijn plafond bereikt en niet verder kan groeien. Minister Endy Croes zal dit jaar een expertcommissie inzetten om een modern salarismodel en structuur voor docenten te ontwikkelen, zoals hij aangaf in een persbericht.

Wat niet is verteld... Bij opening parlementair jaar...

Deze week vond de afsluiting van het oude en de opening van het nieuwe parlementair jaar plaats. De opening afgelopen dinsdag was traditioneel zowat het enige moment dat er iets te bespeuren viel van eensgezindheid, wellicht vanwege de aanwezigheid van de Gouverneur om namens de regering de openingsrede uit te spreken. Zoals gewoonlijk was de rede door de regering opgesteld en de Gouverneur voerde het woord als hoofd van de regering van Aruba. We zeggen dit met nadruk want kritische analyse van deze redevoering heeft nooit betrekking op zijn persoon, maar betreft altijd de verantwoordelijkheid van de regering die via de Gouverneur zich richt tot de gemeenschap.

Een van de aspecten die het meest naar voren kwamen was de nadruk die werd gelegd op mensenrechten, sociale gelijkheid en bescherming van de zwakkeren in de samenleving. Dat is allemaal waardevol maar het ontbrak aan enig detail om aan te geven hoe dit dan in z'n werk zou gaan in concrete acties van de overheid in het komend jaar. Dit is namelijk juist van belang in een jaar waarin een extra financieel offer wordt gevraagd van de gemeenschap om de kosten van het overheidsapparaat te helpen dragen, zodanig zelfs dat een aanzienlijk surplus kan worden gerealiseerd zodat het land kan beginnen aan de afbetaling van de schulden en niet blijft hangen in de afdracht van de verschuldigde rente. Om een evenwichtige opinie te handhaven dient te worden gezegd dat de regering bepaalde maatregelen heeft getroffen om de meest bescheiden inkomens te beschermen. Echter, dit betreft slechts een zeer gedeeltelijke compensatie, met daarbij de aantekening dat we nu niet weten hoever deze tegemoetkoming strekt, gezien de mondiale economische ontwikkeling en wat voor effect dit bij ons kan hebben. Bovendien blijft het een feit dat als de overheid een aanzienlijk bedrag aan inkomsten moet overhouden dit dan betekent dat niet alles aan de burger wordt teruggegeven. Om dus concreet aan te geven hoe het zit: wat is dan de omvang van dat financiële offer in 2024 en de jaren daarna? Voor 2024 wordt een toename aan inkomsten verwacht van Afl. 77 miljoen, vergeleken met dit jaar, terwijl de uitgaven toenemen met Afl. 74 miljoen. Dit houdt in dat bijna het gehele bedrag aan inkomsten weer verdwijnt in de toename van de kosten. Dat is voor de hand liggend als we zien dat alle kostenposten, zoals personeelskosten, goederen en diensten, interest, etc., zullen toenemen. Dit geeft nogmaals aan dat de regering opnieuw gehoor geeft aan de aanbevelingen van internationale adviserende instellingen en die van het Koninkrijk (Caft), voor wat het opvoeren betreft van de inkomsten via meer belastingheffing (BBO), maar zich weinig gelegen laat liggen aan de vereiste structurele kostenbeperkingen. We weten nu al zeker dat het antwoord van de regering daarop zal zijn dat bepaalde extra kosten moeten worden gemaakt in verband met de voorbereiding van hervormingsplannen in het kader van het Landspakket, zoals met Nederland afgesproken. Ons antwoord zou zijn dat dit inderdaad zo is, maar dat dit des te meer de urgentie aangeeft van het structureel inperken van de andere lopende apparaatskosten, door het nemen van de juiste maatregelen om dit te bewerkstelligen en juist dat gebeurt niet. Zo zijn er geen maatregelen getroffen om de automatische groei van de loonkosten onder invloed van de 'periodieke' verhoging van salarissen, los van enige evaluatie, in te perken. Dit maakt grotendeels het effect van de beperking van het aantal ambtenaren via o.m. de vrijwillige uittreding (VUT) weer ongedaan. Tot nu toe wordt ook niets gedaan aan de absurd hoge overwerkkosten binnen het apparaat.
Ook neemt het bedrag dat moet worden betaald aan interest op leningen onnodig toe vanwege de hardnekkigheid waarmee de regering zich blijft verzetten tegen een overeenkomst met Nederland in verband met onze schulden aldaar. Volgend jaar lopen onze interestbetalingen op tot Afl. 281 miljoen, 31 miljoen meer dan dit jaar en ongeveer 17% van de totale uitgaven in 2024. Maar dit betreft de voorziene toename als we uitgaan van het verkrijgen van een gunstig rentepercentage van Nederland, hetgeen dus niet het geval is zoals we inmiddels hebben kunnen vernemen. Daarnaast houdt de overheid op papier Afl. 70 miljoen over om leningen af te lossen, maar dit zal dus minder worden, hetgeen de structurele kostenverlaging nóg urgenter maakt dan het al is, terwijl er niets van te bespeuren valt. Om enige details te geven van wat de inspanning inhoudt vanuit de economie en de gemeenschap om bij te dragen aan de overheidskosten, in 2023 en 2024: in 2024 krijgt de overheid Afl. 274 miljoen meer aan inkomsten dan in 2022 het geval was terwijl de uitgaven met Afl. 172 miljoen toenemen. Er dient wel aangegeven te worden dat die toename van inkomsten wordt gedragen door een stijging van het Bruto Binnenlands Product (BBP) door het herstel van de economie, die dit jaar zo'n Afl. 450 miljoen meer zou kunnen bedragen dan in 2019 en in 2024 zelfs zou kunnen toenemen tot Afl. 700 miljoen meer dan in 2019. Echter, een belangrijk deel komt uit de portemonnee van de burger, die op dit moment duidelijk de invloed ondervindt van de stijging van de inflatie, zowel vanwege de internationale situatie als van de hier genomen fiscale maatregelen. Nu kan het effect van de invoering van de BBO bij import nog niet worden vastgesteld door de recente invoering van deze maatregelen in augustus.

In ieder geval kon men gedurende de toespraak van de Gouverneur, waarvoor de regering aansprakelijk is, een nadruk waarnemen op de goede bedoelingen voor wat betreft het welzijn en de rechten van de burger in het algemeen, maar niets over de moeilijke situatie, juist voor hen die het slechtst bij kas zijn in deze gemeenschap.

De Avestruz-zaak zal in mei volgend jaar worden behandeld

Gistermiddag vond de behandeling van het hoger beroep in de Avestruz-zaak plaats in het Hof van Beroep. Volgens informatie die is gepubliceerd door de lokale nieuwswebsite Noticia Cla, heeft het hof van beroep de tweede week van mei volgend jaar gereserveerd voor de behandeling van het hoger beroep in de Avestruz-zaak.

Tijdens de 'regiezitting' gisteravond informeerden de drie rechters van het hof de advocaten van de zeven verdachten in de zaak dat hun hoger beroep opnieuw zal worden gehoord. Het gaat om de verdachten Benny Sevinger, Pieter Sussebeek, Carlo Mansur Jr, Maria Leoncita Arends, Ninuska Nuñez, Edgar (Gabby) Werleman en Curt Harms.

Volgens het bericht heeft een van de vier verdachten beroep aangetekend tegen een deel van hun vonnis, terwijl het Openbaar Ministerie beroep heeft aangetekend tegen het vonnis van drie verdachten.

Tijdens de behandeling van de zaak gisterenavond konden de advocaten hun wensen namens hun cliënten indienen, en twee advocaten vroegen om het horen van twee extra getuigen, namelijk L. Harms en A. Fowler. Afgezien hiervan zijn er nog vier andere getuigen aangevraagd om te getuigen in de zaak van parlementslid Benny Sevinger.

Volgens Noticia Cla heeft advocaat Demis Illes uitgelegd dat deze twee nieuwe getuigen opheldering kunnen verschaffen over de kwestie van de sportschool in het huis van verdachte Sussebeek, evenals de verkoop van erfpachtgrond aan Sussebeek, wat een van de aanklachten betreft.

Daarnaast heeft de advocaat van de verdachten Nuñez en Werleman, Rudy Oomen, om een getuige gevraagd, in dit geval een notaris, om het proces van de overdracht van erfpachtgrond te behandelen, om aan te tonen dat hun cliënten op geen enkel moment de overheid van Aruba verkeerd hebben geïnformeerd over hun transacties.

Alle verzoeken zullen worden overwogen door de drie rechters die volgend jaar in mei de zaak zullen behandelen, en op 20 september om 14.00 uur zal er een uitspraak zijn over de ingediende verzoeken. Zoals aangegeven zal de zaak volgend jaar van start gaan op 13 mei, en de tweede week van mei is volledig gereserveerd voor de behandeling van de zaak, maar de planning kan nog steeds worden gewijzigd.

Centrale Bank van Aruba lanceert ongekende aanval op de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten

(CuraçaoChronicle) - In een persbericht met betrekking tot de kwestie rond Ennia heeft de Centrale Bank van Aruba een ongekende aanval gelanceerd op de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten, waarbij ze haar beschuldigt van het tekortschieten in haar toezichthoudende rol in de Ennia-zaak.

Al in 2007 had de Bank besloten om de Arubaanse takken van Ennia te scheiden van het bedrijf vanwege gemelde dubieuze transacties en het gebrek aan actie van de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten.

"De Centrale Bank van Aruba is een strenge toezichthouder en tolereert niet...," verklaarde de Bank als reactie op het Ennia-debacle in Curaçao en Sint Maarten. In die gebieden heeft Hushang Ansari, de hoogste leidinggevende van Ennia, de verzekeraar financieel uitgeput, waardoor 30.000 polishouders zich zorgen maken over hun pensioenen.

Dankzij het strenge toezicht van Aruba is dezelfde crisis afgewend voor Ennia-polishouders in Aruba. Daarom benadrukt de Centrale Bank het belang van het buiten beschouwing laten van Ennia Aruba. Ennia Aruba maakt deel uit van de Ennia-groep, maar de entiteiten van Ennia Aruba zijn solvent en winstgevend en voldoen aan alle prudentiële vereisten die door de wet en de Centrale Bank van Aruba zijn opgelegd.

Uitspraak

Al in 2013 maakte een uitspraak van de rechtbank in Oranjestad duidelijk dat er problemen waren met hoe Ennia haar beleggingsbeleid voerde.

De Statutair Directeur van Ennia Aruba, Roger Schimmel, had meerdere keren zijn zorgen geuit en de Centrale Bank van Aruba in 2010 geïnformeerd over zijn zorgen met betrekking tot de belegging van polisgelden door de Ennia Group.

Deze specifieke uitspraak onthulde ook dat intern toezicht bij Ennia niet werd getolereerd onder dreiging van ontslag. Deze beschuldiging geldt voor de hele Ennia-groep, met het onderscheid dat de Centrale Bank in Oranjestad wel reageerde op zorgen over onjuist beleggingsbeleid, terwijl de Centrale Bank van Curaçao en Sint Maarten, onder leiding van toenmalig bankpresident en persoonlijke vriend van Ansari, Emsley Tromp, dat niet deed.

Koppig Curaçao zou hoge rentekosten voor Sint Maarten kunnen verhogen

(CuraçaoChronicle) - Als de regering van Curaçao blijft tegenwerken bij de totstandkoming van het reddingsplan voor het Ennia-pensioenfonds, kan dit zeer nadelige gevolgen hebben voor Sint Maarten. Het land zou dan namelijk 6 tot 8% rente moeten betalen op de coronalening in plaats van 3,1%, zoals bleek tijdens het debat vanavond van de commissie Koninkrijksrelaties met staatssecretaris Van Huffelen.

Dit is het gevolg van de keuze om het reddingsplan op te nemen in een enkele governance-overeenkomst tussen Curaçao, Sint Maarten, Nederland en de Centrale Bank. Sint Maarten is het enige land dat nu aan alle voorwaarden heeft voldaan, maar afhankelijk is van de medewerking van Curaçao bij de Ennia-deal om de rente te bepalen. Deze week verklaarde premier Pisas dat hij van mening is dat de activa van het Koninkrijk moeten worden aangesproken.

Jorien Wuite vroeg de staatssecretaris om te voorkomen dat Sint Maarten wordt gestraft. Joba van den Berg betuigde haar verdriet dat het land dat als eerste aan de voorwaarden voldeed, nu mogelijk wordt gestraft vanwege de acties van Curaçao. Van Huffelen zei dat ze goede hoop had dat Curaçao alsnog akkoord zou gaan met de voorgestelde oplossing. De deadline voor het bereiken van een governance-overeenkomst over het Ennia-reddingsplan is 30 september.

Het debat maakte duidelijk dat het parlement akkoord gaat met de herfinanciering van de 1,1 miljard euro aan coronaleningen. In oktober moet nog steeds een beslissing worden genomen over de voorwaarden. Ook het parlement van Curaçao en het parlement van Aruba moeten hun mening nog uiten. Aruba is al zeker dat het een marktconforme rente (6 tot 8%) zal worden aangerekend omdat het blijft tegenwerken bij een Rijkswet voor financieel toezicht voor Aruba. In het debat noemde Van Huffelen dit "onverantwoord" omdat het de jaarlijkse rentekosten met ongeveer 30 miljoen euro zou verhogen.

Voor de regering van Curaçao liggen er vele uitdagingen in het komende jaar in het verschiet

(CuraçaoChronicle) - De regering van Curaçao bereidt zich voor op een politiek jaar vol belangrijke uitdagingen. Gouverneur Lucille George-Wout verklaarde in haar toespraak tijdens de opening van het parlementaire jaar op dinsdag dat er zowel op specifieke kwesties als binnen de ministeries werk te verrichten is.

Volgens de gouverneur moet er volledige aandacht worden besteed aan de problemen van de verzekeringsmaatschappij Ennia. De maatschappij, waar meer dan 25.000 mensen hun pensioen hebben, verkeert al enkele jaren in een slechte financiële situatie. De gouverneur riep op tot een oplossing, omdat anders de bevolking de gevolgen zal ondervinden.

Ze sprak ook over de terugbetaling van liquiditeitssteun. Vanwege lopende discussies met Nederland is het voor Curaçao moeilijk om exacte cijfers in de begroting te krijgen voor wat het daadwerkelijk zal kosten.

Dit geldt ook voor het Curaçao Medical Center. Het ziekenhuis kampt met financiële moeilijkheden en er lopen onderhandelingen, inclusief discussies over de Landsverordening Normering Topinkomens, die een financieel plafond stelt voor artsen, waardoor het minder aantrekkelijk wordt voor hen om in het ziekenhuis te werken.

Bovendien is de regering onlangs begonnen met het proces om de systemen binnen de ministeries effectiever te maken. De gouverneur noemde specifiek de herstructurering van de belastingdienst en de dienstverlening aan inwoners door ambtenaren.